

Nd. 148. Frumvarp til laga [134. mál]

um lagagildi viðaukasamnings milli ríkisstjórnar Íslands og Swiss Aluminium Ltd. um álbræðslu við Straumsvík.

(Lagt fyrir Alþingi á 108. löggjafarþingi 1985.)

1. gr.

Með lögum þessum staðfestist samningur milli ríkisstjórnar Íslands og Swiss Aluminium Ltd., dags. 11. nóvember 1985, um viðauka við aðalsamning milli sömu aðila, dags. 28. mars 1966 (áður breyttan með viðaukum dags. 28. október 1969, 10. desember 1975 og 5. nóvember 1984), um byggingu og rekstur álbræðslu við Straumsvík, í lögsagnarumdæmi Hafnarfjarðar. Samningurinn er prentaður sem fylgiskjal með lögum þessum, á íslensku og ensku.

2. gr.

Ákvæði viðaukasamnings þess, sem um ræðir í 1. gr., skulu hafa lagagildi hér á landi.

3. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Fylgiskjal.

FJÓRÐI VIÐAUKI

**VIÐ AÐALSAMNING MILLI RÍKISSTJÓRNAR ÍSLANDS
OG SWISS ALUMINIUM LTD.**

SAMNINGUR gerður hinn 11. dag nóvembermánaðar 1985
milli
RÍKISSTJÓRNAR ÍSLANDS (hér á eftir nefnd „ríkisstjórnin“) annars vegar,
og
SWISS ALUMINIUM LTD. (hér á eftir nefnt „Alusuisse“), sem er hlutafélag stofnað að svissneskum lögum hins vegar.

Ríkisstjórnin og Alusuisse eru aðilar að samningi dagsettum 28. mars 1966, er staðfestur var með lögum frá Alþingi nr. 76 13. maí 1966 og tók gildi 20. september 1966, með áorðnum breytingum samkvæmt (i) fyrsta viðauka dagsettum 28. október 1969, er staðfestur var með lögum frá Alþingi nr. 19 6. apríl 1970 og tók gildi 16. apríl 1970, (ii) öðrum viðauka dagsettum 10. desember 1975, er staðfestur var með lögum frá Alþingi nr. 42 25. maí 1976 og tók gildi 12. júní 1976, og (iii) þriðja viðauka dagsettum 5. nóvember 1984, er staðfestur var með lögum frá Alþingi nr. 104 30. nóvember 1984 og tók gildi 30. nóvember 1984 (hér á eftir svo breyttur nefndur „aðalsamningurinn“). Samningur þessi fjallar, meðal annars, um byggingu og rekstur álbræðslu með tilheyrandi búnaði við Straumsvík í Hafnarfjarðarkaupstað, sem er í eigu Íslenska álfélagsins hf. („ISALS“), dótturfélags Alusuisse;

Í kjölfar samningaviðræðna, sem fram hafa farið samkvæmt tilteknum ákvæðum í bráðabirgðasamningi dagsettum 23. september 1983 milli ríkisstjórnarinnar og Alusuisse, og tilteknu bréfflegu samkomulagi dagsettu 5. nóvember 1984 milli ríkisstjórnarinnar og Alusuisse, óska ríkisstjórnin og Alusuisse nú að breyta tilteknum ákvæðum aðalsamningsins um ákvörðun framleiðslugjalds þess, er ISAL greiðir;

MEÐ SKÍRSKOTUN TIL ÞESSA ER HÉR MEÐ GERÐUR EFTIRFARANDI SAMNINGUR:

1. gr.

Heiti samnings þessa og skýringar á orðum, sem notuð eru í honum

- 1.01.** Samningur þennan ber að nefna fjórða viðauka við aðalsamninginn.
- 1.02.** Eftirtalin orð, sem notuð eru í samningi þessum, skulu þar hafa sömu merkingu og þeim er gefin í eftirtöldum málsgreinum 1. gr. aðalsamningsins, nema annars gerist þörf vegna samhengis:

„Ríkisstjórnin“	málsg. 1.01 (a)
„Alusuisse“	málsg. 1.01 (b)
„Kaupstaðurinn“	málsg. 1.01 (d)
„ISAL“	málsg. 1.01 (e)
„Dótturfélag Alusuisse“	málsg. 1.01
„Fylgiskjöl“	málsg. 1.02
„Fylgisamningar“	málsg. 1.02
„Bræðsla“	málsg. 1.03 (b)

1.03. „Staðfestingarlögin“ merkja lög þau frá Alþingi, er veita samningi þessum lagagildi á Íslandi samkvæmt ákvæðum málsgreinar 4.02 í samningi þessum.

1.04. „Gildistökdagur“ merkir dag þann, sem ákveðinn er samkvæmt málsgrein 4.02 í samningi þessum.

2. gr.

Breyting á ákvæðum aðalsamningsins varðandi skatta og gjaldskyldu

2.01. Málsgreinum 25.01, 25.02, 25.03 og 25.04 í aðalsamningnum er hér með breytt þannig, að þær verði svohljóðandi í heild sinni:

„**25.01.** Með þeim undantekningum, er greinir í 31. gr., og í stað allra skatta nú eða síðar, venjulegra eða sérstakra, sem greiða ber skilyrðislaust eða í sérstökum tilgangi, samkvæmt íslenskum lögum, skal leggja á ISAL og ISAL vera skylt að greiða eitt framleiðslugjald. Á tímabilinu frá og með 1. janúar 1985 skal framleiðslugjald þetta lagt á og greitt vegna hvers almanaksárs (i) af hverri smálest áls, sem afskipað er frá bræðslunni (eða telst sem umframbirgðir samkvæmt 28. gr.) á því almanaksári, og (ii) af nettóhagnaði ISALs fyrir það almanaksár, og vera reiknað samkvæmt þessari 25. grein og 26. og 27. grein („framleiðslugjald“).

25.02. Frá upphafi rekstrar fram til sjötta árdags AR I (þ.e. 1. október 1975) var framleiðslugjald á smálest tólf og hálfur Bandaríkjadollar (US \$ 12,50), að tilskildum ákvæðum aðalsamningsins eins og hann var að upphaflegri gerð og honum síðar breytt með fyrsta viðauka við aðalsamninginn. Frá sjötta árdegi AR I (þ.e. 1. október 1975) til og með 31. desember 1984 var framleiðslugjald á smálest tuttugu Bandaríkjadollarar (US \$ 20,00), að tilskildum ákvæðum aðalsamningsins eins og honum var breytt með öðrum viðauka við aðalsamninginn og eins og honum var síðar breytt í nokkrum atriðum með þriðja viðauka við aðalsamninginn.

25.03. Frá og með 1. janúar 1985 verður fjárhæð framleiðslugjaldsins á smálest tuttugu Bandaríkjadollarar (US \$ 20,00) („grunntaxti“). Framleiðslugjald það, sem ISAL ber að greiða í heild fyrir hvert einstakt almanaksár, skal aldrei verða lægra en sú fjárhæð í Bandaríkjadollurum, sem jafngildir framleiðslugjaldi á þær smálestir áls, sem skipað hefur verið út frá bræðslunni (eða færðar til umframbirgða) á því ári, þegar það er reiknað á grunntaxta („lágmarksframleiðslugjald“).

25.04. Frá og með 1. janúar 1985 skal fjárhæð framleiðslugjaldsins af nettóhagnaði ISALs fyrir hvert almanaksár vera summan í Bandaríkjadollurum af:

- (a) 35% af þeim hluta nettóhagnaðar ISALs, sem ekki er yfir 6,25 milljónir Bandaríkjadollara;
- (b) 40% af þeim hluta nettóhagnaðar ISALs, sem er umfram 6,25 milljónir Bandaríkjadollara en ekki yfir 12,50 milljónir Bandaríkjadollara;
- (c) 45% af þeim hluta nettóhagnaðar ISALs, sem er umfram 12,50 milljónir Bandaríkjadollara en ekki yfir 18,75 milljónir Bandaríkjadollara;
- (d) 50% af þeim hluta nettóhagnaðar ISALs, sem er umfram 18,75 milljónir Bandaríkjadollara en ekki yfir 25,0 milljónir Bandaríkjadollara; plús
- (e) 55% af þeim hluta nettóhagnaðar ISALs, sem er umfram 25,0 milljónir Bandaríkjadollara,

en þó þannig, að sú fjárhæð, er greidd hefur verið sem lágmarksframleiðslugjald vegna almanaksárs samkvæmt málsgrein 25.03, skal talin til frádráttar þeirri fjárhæð, sem greiða ber í framleiðslugjald af nettóhagnaði ISALs fyrir það almanaksár, ef um

hagnað er að ræða. Framleiðslugjald það, sem ISAL ber að greiða í heild fyrir hvert einstakt almanaksár, skal aldrei vera hærra en umrædd summa í Bandaríkjadollurum eða lágmarksframleiðslugjaldið, hvort sem hærra er. Við reikning á þeim hundraðshlutum, sem að ofan greinir, skal nettóhagnaði ISALs fyrir almanaksár umbreytt úr íslenskum krónum í Bandaríkjadollara eftir gengi, sem er meðaltal af því mánaðarlegu gengi milli íslenskrar krónu og Bandaríkjadollars (byggðu á opinberri gengisskráningu), sem notað hefur verið við færslu á tekjum og gjöldum ISALs á því almanaksári.“

2.02. 25. grein aðalsamningsins er enn fremur breytt þannig, að málsgrein 25.05. verði framvegis málsgrein 25.06 og við bætist ný málsgrein 25.05, svohljóðandi:

„**25.05.** Framleiðslugjaldið skal gilda þar til kemur að valdegi, sem endurskoðun á framleiðslugjaldi samkvæmt 30. grein fer fram á eða er miðuð við, eða, ef framleiðslugjaldið er ekki endurskoðað þannig, þar til samningur þessi gengur úr gildi. Ef framleiðslugjaldið er endurskoðað á valdegi eða frá honum að telja samkvæmt 30. grein, skal framleiðslugjaldið gilda eins og það verður þannig endurskoðað frá endurskoðunardegi og þar til kemur að síðari valdegi, eða þar til samningur þessi gengur úr gildi, eftir því sem við á.“

2.03. Málsgrein 25.05 í aðalsamningnum (er framvegis kallast málsgrein 25.06 samkvæmt málsgrein 2.02 í samningi þessum) er hér með breytt með því að fella brott orðin „málsgrein 25.03 og 25.04“ og skjóta inn orðunum „málsgrein 25.05“ í þeirra stað.

2.04. 26. grein aðalsamningsins er hér með breytt þannig að hún hljóði svo í heild sinni:

„26. GR.

ÚTREIKNINGUR HEIMSMARKAÐSVERÐS Á ÁLI

26.01. Við útreikning á nettóhagnaði ISALs með tilliti til framleiðslugjalds skal heimsmarkaðsverð á áli („heimsmarkaðsverð“) merkja það verð á frumbræddu áli, sem ákvarðast fyrir hvern almanaksársfjórðung með útreikningi í upphafi næsta almanaksársfjórðungs á eftir samkvæmt eftirfarandi formúlu:

$$P = \frac{LME + MW + PIP + ASIP}{4}$$

þar sem:

P = Heimsmarkaðsverðið í Bandaríkjacentrum á pund (2204,62 pund = 1 tonn);

LME = Meðaltalið, fyrir undanfarandi almanaksársfjórðung, tilgreint í Bandaríkjacentrum á pund, af daglegum meðaltöldum verðskráningum hjá London Metals Exchange á frumbræddu áli, með lágmarkshreinleika 99,5 af hundraði, staðgreiddu við afhendingu, eins og þær eru birtar í Metal Bulletin, og umreiknaðar úr sterlingspundum í Bandaríkjadollara eftir meðaltölu síðasta daggengi á viðkomandi skráningardegi samkvæmt birtingu í Financial Times (á bladsíðunni „Currencies, Money and Capital Markets“, í töflunni „The Dollar Spot and Forward“);

MW = Meðaltalið, fyrir undanfarandi almanaksársfjórðung, á meðaltöldum mánaðarlegum verðskráningum í Bandaríkjacentrum á pund af frumbræddu áli, með lágmarkshreinleika 99,7 af hundraði, staðgreiddu við afhendingu, eins og þær eru birtar í Metals Week USA undir fyrirsögninni „U.S. Free Market“;

- PIP = Meðalverðið, fyrir undanfarandi almanaksársfjórðung, sem fæst samkvæmt alþjóðlegri verðvísitölu Pechiney (Pechiney International Price index) um verð á frumbræddu áli seldu samkvæmt reikningi til óháðra viðskiptavina, með lágmarkshreinleika 99,5 af hundraði, eins og hún er birt í Metal Bulletin. Meðalverð þetta skal sett fram í Bandaríkjacentum á pund (2204,62 pund = 1 tonn). Í þessu tilliti skal PIP vísitalan 161,42, sem er meðalvísitalan (samkvæmt tilgreiningu í Bandaríkjadollurum) fyrir tímabilið 1. janúar 1983 til og með 30. júní 1984, talin jafngilda meðalverðinu 63,03 Bandaríkjacent á pund, og meðalverðið fyrir síðari tímabil skal hækka eða lækka í samræmi við hina hlutfallslegu breytingu á PIP vísitölunni;
- ASIP = Fyrir undanfarandi almanaksársfjórðung, helmingur summunnar af
- (x) meðaltalinu, tilgreindu í Bandaríkjacentum á pund (2204,62 pund = 1 tonn), af söluverði á frumbræddum álhleifum, með lágmarkshreinleika 99,7 af hundraði, við sölu frá Alusuisse til óháðra viðskiptavina, plús
  - (y) meðaltalinu, tilgreindu í Bandaríkjacentum á pund (2204,62 pund = 1 tonn) af söluverði á frumbræddum álhleifum, með lágmarkshreinleika 99,7 af hundraði, við sölu frá hinum tveimur þýsku álbræðslum í eigu Alusuisse til óháðra viðskiptavina.

26.02. Innan 20 daga eftir að Alusuisse lætur ríkisstjórninni í té ASIP fyrir undanfarandi almanaksársfjórðung, og aðeins einu sinni á hverjum einstökum almanaksársfjórðungi, er ríkisstjórninni heimilt að óska eftir því að fyrirtæki óháðra löggiltra endurskoðenda, sem ríkisstjórnin og Alusuisse velja sameiginlega, endurskoði og sannprófi útreikninga Alusuisse á ASIP fyrir undanfarandi fjóra almanaksársfjórðunga. Kostnað af þessari endurskoðun hverju sinni á ríkisstjórnin að bera, nema endurskoðunin leiði í ljós að teljandi mismunur sé á ASIP fyrir einhvern hinna undanfarandi fjögurra ársfjórðunga og því ASIP sem Alusuisse lagði fram í öndverðu, en í því tilviki skal Alusuisse bera þann hluta kostnaðarins af þeirri endurskoðun sem heimfæra má til þess ársfjórðungs, er mismunurinn varð á. Aldrei skal útreikningur á ASIP fyrir neinn almanaksársfjórðung endurskoðaður þannig oftar en einu sinni.

26.03. Ef svo fer að einhverjar af þeim upplýsingum, sem á þarf að halda til að ganga úr skugga um LME, MW, PIP og/eða ASIP samkvæmt skilgreiningunum í málsgrein 26.01, eru ekki fáanlegar fyrir einhvern almanaksársfjórðung, af ástæðum sem hvorki ríkisstjórnin né Alusuisse fá við ráðið, skal nota LME, MW, PIP og/eða ASIP fyrir undanfarandi ársfjórðung við ákvörðun á heimsmarkaðsverði. Ef þessar upplýsingar verða tiltækar fyrir 1. júní á næsta ári eftir það ár, sem umræddur almanaksársfjórðungur tilheyrir, skal þetta heimsmarkaðsverð endurreiknað á grundvelli hinna nýju upplýsinga, og mismunurinn, ef einhver er, sem við það kemur fram milli heimsmarkaðsverðsins eins og það er upphaflega reiknað og heimsmarkaðsverðsins eins og það er endurreiknað samkvæmt hinum nýju upplýsingum, skal tekinn með við útreikning á nettóhagnaði ISALs fyrir það ár, sem ársfjórðungurinn tilheyrir. Ef þessar upplýsingar verða tiltækar eftir 1. júní á næsta ári á eftir því ári, sem umræddur almanaksársfjórðungur tilheyrir, skal ekki tekið tillit til upplýsinganna, nema aðilar verði ásáttir um annað og að áskildum ákvæðum málsgreinar 26.04.

26.04. Ef svo fer að einhverjar af þeim upplýsingum, sem á þarf að halda til að ganga úr skugga um LME, MW, PIP og/eða ASIP samkvæmt skilgreiningunum í málsgrein 26.01, eru ófáanlegar í fjóra eða fleiri almanaksársfjórðunga samfleytt, af ástæðum sem

hvorki ríkisstjórnin né Alusuisse fá við ráðið, skulu ríkisstjórnin og Alusuisse reyna að ná samkomulagi um að nota aðrar sambærilegar upplýsingar við útreikning á heimsmarkaðsverði í stað þeirra upplýsinga, sem orðið hafa ófáanlegar. Ná þau samkomulagi skulu þær upplýsingar notaðar í þessu skyni, en takist þeim ekki að ná samkomulagi, er hvorum aðila um sig heimilt að vísa málefnum til gerðardóms samkvæmt 47. grein. Þar til málið er útkljáð með samkomulagi eða úrskurði gerðardóms og að áskildu því, sem felst í þeim málalokum, skulu ákvæði málsgreinar 26.03 í samningi þessum gilda áfram.“

2.05. 27. grein aðalsamningsins er hér með breytt þannig, að hún verði svohljóðandi í heild sinni:

„27. GR.

NETTÓHAGNAÐUR ISALS MEÐ TILLITI TIL FRAMLEIÐSLUGJALDS

27.01. Útreikning nettóhagnaðar ISALs vegna VI. kafla samnings þessa ber að grundvallá á viðurkenndum bókhaldsreglum, sem eiga við um iðnaðarfyrirtæki af sams konar stærð og tegund og ISAL, og samkvæmt hlutlægum mælikvarða á viðskiptaháttum milli óskyldra aðila, að því er varðar öll viðskipti ISALs, og skal hann í öllum tilvikum fylgja eftirtöldum reglum:

- (a) Fyrningar á verksmiðjukostnaði bræðslunnar verði reiknaðar til gjalda í samræmi við ákvæði málsgreinar 27.02;
- (b) Einkaleyfisgjöld, leyfisgjöld, verkfræði- og sérfræðiþóknun, svo og sölulaun, reiknist samkvæmt ákvæðum aðstoðarsamninganna (fylgiskjala C1, C2 og C3);
- (c) Vaxtakjör gefi til kynna fyrsta flokks lánstraust og fjármögnunarkostnaður og skuldagreiðsluáætlanir af hálfu ISALs séu með eðlilegum hætti;
- (d) Kostnaðarverð á súráli frá Alusuisse eða dótturfélögum Alusuisse verði reiknað til gjalda í samræmi við ákvæði málsgreinar 27.03;
- (e) Kostnaðarverð á rafskautum frá Alusuisse eða dótturfélögum Alusuisse verði reiknað til gjalda í samræmi við ákvæði málsgreinar 27.04;
- (f) Brúttótekjur vegna sölu eða vöruskipta á áli til Alusuisse eða dótturfélaga Alusuisse verði ákvarðaðar í samræmi við ákvæði málsgreinar 27.05; og
- (g) Framlag á allt að 20% af hagnaði ISALs, eins og hann reiknast í samræmi við framanrituð ákvæði þessarar málsgreinar 27.01, sem leggja má í sérstakan varasjóð. Ef ISAL notfærir sér réttindi sín til endurmats samkvæmt stafliðum (d) og (e) í málsgrein 27.02, skal ISAL endurmeta varasjóð þennan ár hvert í íslenskum krónum með því að hækka eða lækka virði hans í réttu hlutfalli við þá nettóbreytingu á gengi milli íslenskra króna og Bandaríkjadollara eða svissneskra franka, sem á hefur orðið frá 1. janúar til 31. desember á því ári. Varasjóð þennan má nota innan ISAL til að standa undir fjárfestingu í föstum og lausum eignum, en eigi ráðstafa til annars en að mæta rekstrarhalla. Fari svo, að varasjóðurinn verði nýttur til annars en um getur í undanfarandi málslíð, ber að telja þær fjárhæðir, sem þar er um að tefla, með nettóhagnaði ISALs fyrir það ár, er nýtingin á sér stað. ISAL á hvenær sem er rétt til að inna framlag í varasjóðinn á hverju tilteknu ári, og að hækka eða lækka hvert það framlag til að halda samræmi við þá takmörkun um 20%, sem sett er hér að ofan, þar til nettóhagnaður ISALs fyrir það ár hefur verið endanlega staðfestur með samkomulagi milli ríkisstjórnarinnar og Alusuisse eða endanlega ákvarðaður með öðrum hætti samkvæmt samningi þessum.

Nettóhagnað ISALs skal reikna út að frádregnum rekstrarkostnaði og útgjöldum, þar með taldir skattar þeir og álögur, sem um ræðir í 31. gr., og án frádráttar vegna greiðslna á framleiðslugjaldi, arði og varasjóðsframlögum, öðrum en þeim, sem um getur í staflið (g) hér að ofan.

27.02. Í þeim tilgangi sem átt er við í málsgrein 27.01(a), frá og með 1. janúar 1985 að telja:

- (a) Eftirstandandi verðmæti fastafjármuna ISALs (að meðtöldum mengunarvarnabúnaði og búnaði settum upp í tengslum við mengunarvarnabúnað og skyldum búnaði) hinn 1. janúar 1985, sem heimilt er að fyrna með tilliti til framleiðslugjalds, telst vera jafnvirði 89,0 milljóna Bandaríkjadollara eða 230,5 milljóna svissneskra franka eða 3.608,5 milljóna íslenskra króna. Þessa fjárhæð í íslenskum krónum, endurmetna í samræmi við staflið (d), skal fyrna samkvæmt jöfnum hlutföllum á 10 ára tímabili.
- (b) Nýja fastafjármuni, sem ISAL eignast vegna fjárfestingar til viðhalds eða endurbóta á bræðslunni, skal fyrna samkvæmt jöfnum hlutföllum eftir árlegu hlutfalli ákvörððu með hliðsjón af áætluðum nytsömum endingartíma þeirra, í fyrsta sinn á því almanaksári, þegar fjármunirnir eru teknir til nýtingar, og skal þetta árlega hlutfall ákvarðað sem hér segir:
(i) Fyrir skrifstofu- og verslunarbyggingar	2%
(ii) Fyrir verksmiðjubyggingar og mannvirki, þar á meðal verkstæði og mótuneyti	4%
(iii) Fyrir olíu- og vatnsgeyma og borholur	6%
(iv) Fyrir skip og loftför	10%
(v) Fyrir verksmiðjuvélar og aðrar iðnaðarvélar og tæki	15%
(vi) Fyrir vélar og tæki til jarðvinnslu og mannvirkjagerðar, bifreiðar og önnur flutningatæki, skrifstofuáhöld og -tæki og annað lausafé sem fellur ekki undir ofangreint	20%
- (c) Fyrningu samkvæmt stafliðum (a) og (b) í þessari málsgrein 27.02 skal reikna á grundvelli þess mánaðarlega gengis milli íslenskra króna og Bandaríkjadollara eða svissneskra franka (byggt á opinberri gengisskráningu), sem notað hefur verið við færslu á tekjum og gjöldum ISALs á því almanaksári, sem fyrningin á við.
- (d) Að því er varðar þá fastafjármuni, sem um ræðir í staflið (a), og uppsafnaðar fyrningar þeirra vegna, þá skal ISAL eiga rétt til þess ár hvert að endurmeta þessa fjármuni og uppsafnaðar fyrningar í íslenskum krónum með því að hækka eða lækka virði þeirra í réttu hlutfalli við þá nettóbreytingu á gengi milli íslenskra króna og Bandaríkjadollara eða svissneskra franka, sem á hefur orðið frá 1. janúar til 31. desember á því ári. Að því er varðar þá fjármuni, sem um ræðir í staflið (b), og uppsafnaðar fyrningar þeirra vegna, þá skal ISAL eiga rétt til þess ár hvert að endurmeta þessar eignir og uppsafnaðar fyrningar í íslenskum krónum með því að hækka eða lækka virði þeirra í réttu hlutfalli við þá nettóbreytingu á gengi milli íslenskra króna og Bandaríkjadollara eða svissneskra franka, sem á hefur orðið frá þeim degi þegar fjárfestingarkostnaður vegna eignar fellur til og til 31. desember á sama ári, þegar um er að ræða árið þegar fjárfestingarkostnaður fellur til, og frá 1. janúar til 31. desember á hverju síðara ári, þegar um er að ræða eitthvert síðara ár. Ef ISAL notfærir sér réttindi sín til endurmats samkvæmt þessum staflið (d), skal sú mynt, sem í upphafi er notuð sem grundvöllur að endurmati tiltekinnar eignar eða eignaliðs, notuð við endurmat þeirrar eignar eða eignaliðs á síðari árum.

- (e) ISAL skal eiga rétt til þess ár hvert að endurmeta skuldir sínar og veltufjármuni í íslenskum krónum með því að hækka eða lækka virði þeirra í réttu hlutfalli við þá nettóbreytingu á gengi milli íslenskra króna og þeirrar myntar, sem skuldir þessar og veltufjármunir eru skráð í, er á hefur orðið milli 1. janúar og 31. desember á því ári. Í því tilliti sem um ræðir í þessum staflíð (e) má hafa birgðir skráðar í svissneskum frönkum.
- (f) Nettófjárhæðir þær, sem fram koma við endurmat samkvæmt staflíðum (d) og (e) í þessari málsgrein 27.02, skulu færðar til eignar eða skuldar, eftir því sem við á, í sérstakan endurmatsreikning, sem vera skal hluti af eigin fé ISALs.

27.03. Í þeim tilgangi sem átt er við í málsgrein 27.01 (d), og frá og með 1. janúar 1985 að telja, að því leyti sem Alusuisse eða dótturfélög Alusuisse láta ISAL í té súrál og að því leyti sem þetta súrál hefur tiltölulega svipaða eiginleika og þá. sem áskildir eru í súrálkaupasamningnum milli Alusuisse og ISAL, sem í gildi er á gildistökudegi fjórða viðauka við aðalsamninginn, skal kostnaðarverð á pund af þessu súráli afhentu CIF Straumsvík vera 12,50% af summunni af (i) heimsmarkaðsverðinu, sem í gildi er á afhendingartíma súrálisins, plús (ii) löndunarkostnaðinum í Rotterdam á pund af álhleifum, sem í gildi er á afhendingartíma súrálisins.

27.04. Í þeim tilgangi sem átt er við í málsgrein 27.01 (e), og frá og með 1. janúar 1985 að telja, að því leyti sem Alusuisse eða dótturfélög Alusuisse láta ISAL í té rafskaut skal afhending þeirra fara fram á grundvelli rafskautakaupsamnings milli Alusuisse og ISALs, og kostnaðarverð þessara rafskauta vera ákvarðað sem hér segir:

- (a) Heildarkostnaðarverð þess samanlagða magns af rafskautum, sem afhent er til ISALs á hverju einstöku almanaksári, skal ákvarðað samkvæmt hinu samningsbundna verði sem við á um hvern farm, að því áskildu að þetta heildarkostnaðarverð, eftir að frá er dreginn flutningskostnaður frá Rotterdam (FOB rafskautaverksmiðju) til Straumsvíkur, má ekki vera hærra en meðalverðið pr. tonn FOB rafskautaverksmiðju á rafskautum, sem látin eru í té af hálfu Alusuisse á sama ári frá rafskautaverksmiðjum þess í Evrópu til annarra aðila en Alusuisse eða dótturfélaga Alusuisse samkvæmt sölusamningum öðrum en um einstakar sölu (að undanteknum rafskautum til aðila sem eiga eignarhlutdeild hærri en 15% í viðkomandi rafskautaverksmiðju), eins og það mundi gilda um hið samanlagða magn til ISALs.
- (b) Samanburðinn milli samningsverðsins á rafskautum til ISALs og meðalverðsins á rafskautum til annarra aðila en Alusuisse eða dótturfélaga Alusuisse samkvæmt staflíð (a) skal gera í Bandaríkjadollurum, þannig að verð sé umreiknað í þann gjaldmiðil eftir því gengi sem í gildi er á útskipunartíma.
- (c) Verð á rafskautum til annarra aðila en Alusuisse eða dótturfélaga Alusuisse á viðkomandi ári skal fyrirtæki óháðra löggiltra endurskoðenda, sem Alusuisse tilnefnir og hefur aðgang að bókum Alusuisse, staðfesta gagnvart ríkisstjórninni eftir lok ársins.

27.05. Í þeim tilgangi sem átt er við í málsgrein 27.01 (f), frá og með 1. janúar 1985 að telja, skulu þær brúttótekjur, er ISAL aflar við sölu eða vöruskipti til Alusuisse eða dótturfélaga Alusuisse á áli, sem skipað er út frá bræðslunni, vera margfeldið af (i) þeirri tölu punda af áli, sem um er að fjalla við hverja sölu eða vöruskipti, og (ii) því heimsmarkaðsverði, sem í gildi er þegar útskipun frá bræðslunni á sér stað, en þó með þeim áskilnaði, að margfeldi þetta ber að leiðrétta þannig að tekið sé tillit til sérhverra uppbóta fram yfir heimsmarkaðsverð eða afslátta frá heimsmarkaðsverði, sem við eiga á grundvelli málmgæða (t.d. yfir 99.7% að hreinleika eða undir 99,5% að hreinleika.

eftir því sem við á), eða uppbóta sem við eiga á grundvelli lögunar málsins (t.d. vegna annars en hleifa). Ef ekki er um annað samið milli aðila, skulu uppbætur þessar eða afslættir reiknuð á sama grundvelli og gert er hjá hinum tveimur þýsku álbræðslum í eigu Alusuisse við sölu frá þeim til óháðra viðskiptavina. Að því leyti sem ISAL kann að afla raunverulegra tekna umfram nefnt margfeldi í tilvikum þar sem afhent er til fjarlægari staða frá Íslandi en Norðursjávarhafna skulu þær tekjur taldar með í brúttótekjum ISALs.

27.06. Við útreikning á nettóhagnaði ISALs með tilliti til framleiðslugjalds skulu tekjuliðir þeir og útgjaldaliðir, sem um ræðir í málsgreinum 27.03, 27.04 og 27.05, umreiknaðir úr Bandaríkjadollurum í íslenskar krónur eftir því gengi (byggðu á opinberri gengisskráningu) sem notað var í þeim mánuði þegar útgjöldin féllu til eða teknanna var aflað.

27.07. Með skriflegri tilkynningu, er gefin sé eigi minna en sex mánuðum fyrir hvern þeirra daga, sem tilgreindir eru hér að neðan (eða alla þá daga), skal hvort heldur ríkisstjórninni eða Alusuisse heimilt að tilkynna hinum aðilanum, að orðið hafi teljandi breyting á aðstæðum, að frátöldum breytingum á valdi ríkisstjórnarinnar eða Alusuisse, er hafi teljandi áhrif á þær efnahagslegu forsendur varðandi áliðnaðinn, sem liggja til grundvallar ákvæðum málsgreinar 26.01, málsgreinar 27.03, málsgreinar 27.04 eða málsgreinar 27.05, eða hafi teljandi áhrif á þær efnahagslegu forsendur, sem liggja til grundvallar ákvæðum málsgreinar 27.02 (b). Þeir dagar, sem slíka tilkynningu má miða við, skulu vera fimmti hver árdagur 31. desember 1984. Jafnskjótt og slík tilkynning er komin fram skulu ríkisstjórnin og Alusuisse eiga með sér samningaviðræður í góðri trú og reyna að ná samkomulagi um breytingar á málsgrein 26.01, málsgrein 27.03, málsgrein 27.04, málsgrein 27.05 eða málsgrein 27.02 (b) í ljósi áhrifanna af umræddri breytingu á aðstæðum, en þó með þeim áskilnaði, að sérhverjar slíkar breytingar verður að grundvallar á viðurkenndum bókhaldsreglum, sem eiga við um iðnaðarfyrirtæki af sams konar stærð og tegund og ISAL, og samkvæmt hlutlægum mælikvarða á viðskiptaháttum milli óskyldra aðila, að því er varðar öll viðskipti ISALs. Ef aðilunum tekst ekki að ná samkomulagi um tilvist eða áhrif þess konar breytingar á aðstæðum, er hvorum þeirra um sig heimilt að vísa þeirri deilu, hvort sú breyting hafi orðið, til gerðardóms samkvæmt 47. grein. Ef gerðardómurinn úrskurðar að slík breyting hafi orðið á aðstæðum, skulu aðilarnir reyna í góðri trú að ná samkomulagi um ofangreindar breytingar í ljósi niðurstaðna gerðardómsins. Ef þeim tekst ekki að semja um þessar breytingar, er hvorum þeirra um sig heimilt að vísa málefninu til gerðardóms samkvæmt 47. grein.“

2.06. 29. grein aðalsamningsins er hér með breytt þannig, að hún verði svohljóðandi í heild sinni:

„29. GR.

GREIÐSLU- OG UPPGJÖRSHÆTTIR

29.01. Framleiðslugjaldið á smálest af áli verður gjaldskyld við sérhverja útskipun áls úr bræðslunni, nema ISAL sýni fram á, að framleiðslugjaldið hafi verið lagt á allan þann farm eða hluta hans sem umframbirgðir samkvæmt ákvæðum málsgreinar 28.02. Hin gjaldskylda upphæð í hverju tilviki skal reiknuð á grundvelli farmskírteina eða annarra flutningsskjala, sem út eru gefin vegna álsins, og samkvæmt bókum ISALs, og er háð eðlilegum aðgerðum varðandi sannprófun og eftirlit.

29.02. Framleiðslugjald það, sem gjaldskylt verður við útskipun, skal greitt af hálfu ISALs eigi síðar en hinn fimmtánda dag næsta almanaksánaðar eftir þann mánuð, er útskipunin átti sér stað. Í þessu sambandi verður útskipun talin hafa átt sér stað er flutningaskip er ferðbúið, þegar um er að ræða ál, sem út er flutt með skipi, eða er landflutningatæki er ferðbúið frá bræðslulóðinni. Þegar um er að ræða ál, sem flutt er landveg.

29.03. Fyrir hvert almanaksár frá og með 1. janúar 1985 skal ISAL afhenda ríkisstjórninni árlega skýrslu um framleiðslugjaldið, eigi síðar en hinn 1. júní næsta árs á eftir („framleiðslugjaldsskýrslu“), þar sem eftirfarandi komi fram:

- (a) Heildaryfirlit um framleiðslu og útskipun áls á árinu, sundurliðað eftir mánuðum, og um álbirgðir í ársbyrjun og árslok.
- (b) Skýrsla um heildarmagn það af útskipuðu áli (eða áli færðu til umframbirgða), sem skylt hefur orðið að greiða af lágmarksframleiðslugjald á árinu, ásamt heildarfjárhæð þess lágmarksframleiðslugjalds, sem skylt hefur orðið að greiða af því magni vegna þess almanaksárs. Skulu heildarmagn þetta og heildarfjárhæð sundurliðuð eftir mánuðum.
- (c) Skýrsla um nettóhagnað ISALs fyrir þetta almanaksár, útreiknaðan í samræmi við ákvæði 27. greinar, á grundvelli þeirra endurskoðuðu reikninga, sem um ræðir í málsgrein 29.04.
- (d) Útreikningur á því framleiðslugjaldi, sem ISAL ber að greiða vegna þessa almanaksárs, þar sem fram komi (i) fjárhæð framleiðslugjalds samkvæmt gjaldþrepum þeim, sem tilgreind eru í málsgrein 25.04, eins og þeim er beitt um framtalinn nettóhagnað ISALs samkvæmt staflíð (c) hér að ofan, og (ii) mismunurinn á þessari fjárhæð og lágmarksframleiðslugjaldinu fyrir almanaksárið eins og það er sýnt samkvæmt staflíð (b) hér að ofan. Heildarfjárhæð þessa mismunar, ef hið fyrra er hærra en hið síðara, skal talin fram af hálfu ISALs sem framleiðslugjald, er skylt sé að greiða til viðbótar vegna almanaksársins.

Sérhvert viðbótarframleiðslugjald, sem fram er talið samkvæmt staflíð (d), fellur í gjalddaga við tímanlega framlagningu framleiðslugjaldsskýrslunnar, og ber að greiða það að fullu eigi síðar en hinn 1. júní á umræddu eftirfarandi ári, að því tilskildu, sem á er kveðið í eftirfarandi málsgreinum.

29.04. Í sambandi við útreikninginn á framleiðslugjaldi ISALs vegna hvers almanaksárs skal Alusuisse hafa byrðina af að sanna nettóhagnað ISALs fyrir það almanaksár, með endurskoðuðum reikningum, er leggja ber fram við ríkisstjórnina ásamt framleiðslugjaldsskýrslunni. Þessir endurskoðuðu reikningar skulu vera byggðir á ársreikningum ISALs fyrir viðkomandi almanaksár, og séu þeir samdir af óháðum löggiltum endurskoðendum, sem Alusuisse velur.

29.05. Ríkisstjórnin skal á eigin kostnað skipa alþjóðafyrirtæki óháðra löggiltra endurskoðenda til að yfirfara og sannprófa framleiðslugjaldsskýrsluna og slíka reikninga og ársreikninga ISALs fyrir hvert ár. Heimilast endurskoðendum þessum að framkvæma þá athugun á bókum og skjölum ISALs, sem þeir kunna að telja nauðsynlega, í samræmi við alþjóðlegar venjur og íslensk lög.

29.06. Endurskoðun framleiðslugjaldsskýrslunnar og reikninganna og ársreikninga ISALs, sem ríkisstjórnin lætur fram fara samkvæmt málsgrein 29.05, skal lokið og niðurstöður hennar tilkynntar ISAL eigi síðar en hinn 1. október hins næsta árs á eftir. Hafi endurskoðuninni ekki verið þannig lokið og niðurstöður hennar þannig tilkynntar ISAL er ekki unnt að vefengja framleiðslugjaldsskyldu ISALs fyrir það ár, sem um er að ræða, eftir 1. október næsta árs á eftir.

- 29.07.** ISAL skal greiða framleiðslugjaldið í Bandaríkjadollurum eða öðrum gjald-eyri, sem ríkisstjórnin og Alusuisse koma sér saman um, og í bankareikning, sem ríkisstjórnin tilgreinir í því skyni.
- 29.08.** Hinn 30. nóvember 1984 hefur ríkisstjórnin fært ISAL til eignar fjárhæðina 4.122.245,10 Bandaríkjadollara, er svarar til skattinneignar ISALs samkvæmt málsgrein 29.09 í aðalsamningnum, eins og hún átti við fyrir gerð þriðja viðauka við aðalsamninginn, að frádröginni þeirri fjárhæð, sem Alusuisse hefur samþykkt, í tilteknum sáttargerðarsamningi dagsettum 5. nóvember 1984 milli ríkisstjórnarinnar og Alusuisse, að skattinneignin skuli lækkuð um. Skattinneign þessi hefur verið og verður flutt áfram frá umræddum 30. nóvember 1984 með ársvöxtum, er séu jafnháir forvöxtum Seðlabanka Bandaríkja Norður-Ameríku, eins og þeir eru birtir á hverjum tíma. Ber að nota inneignina til greiðslu með skuldajöfnuði á framleiðslugjaldsskuldbindingum ISALs vegna almanaksára eftir 31. desember 1983, að því leyti sem þær skuldbindingar eru umfram heildarfjárhæð lágmarksframleiðslugjalds fyrir viðkomandi ár. Fyrir hvert almanaksár frá og með 1. janúar 1985 skal þessi skuldajöfnuður takmarkast við 50% af nefndum skuldbindingum vegna þess árs sem um er að ræða. Skuldajöfnuðinn skal framkvæma hinn 1. júní ársins á eftir, þannig að vextir á fjárhæð sérhvers slíks skuldajafnaðar hætti að falla á 1. júní á því eftirfarandi ári. Ef einhverjar eftirstöðvar verða af þessari skattinneign þegar samningur þessi rennur út eða honum er slitið, skulu þær endurgreiddar ISAL í reiðufé.“
- 2.07.** Málsgrein 30.03 í aðalsamningnum er hér með breytt, í fyrsta lagi, með því að fella brott orðin „málsgrein 27.03“ í stafliðum (a) og (b) og skjóta inn orðunum „málsgrein 27.01“ í þeirra stað, og, í öðru lagi, með því að fella brott orðin „málsgreina 29.05 og 29.06“ í staflið (a) og skjóta inn orðunum „málsgreina 29.04 og 29.05“ í þeirra stað.
- 2.08.** Málsgrein 30.10 í aðalsamningnum er hér með breytt, í fyrsta lagi, með því að fella niður orðin „málsgrein 27.03“ og skjóta inn orðunum „málsgrein 27.01“ í þeirra stað, og, í öðru lagi, með því að fella brott orðin „málsgreina 29.05 og 29.06“ og skjóta inn orðunum „málsgreina 29.04 og 29.05“ í þeirra stað.
- 2.09.** Málsgrein 30.11 í aðalsamningnum er hér með breytt þannig, að hún verði svohljóðandi í heild sinni:
- „**30.11.** Meginregla sú, sem sett er fram í málsgrein 25.01, um að framleiðslugjald skuli greitt sumpart miðað við það magn af áli, sem skipað er út frá bræðslunni, og sumpart miðað við árlegan hagnað hjá ISAL, skal taka til hins endurskoðaða framleiðslugjalds á þann hátt, sem ríkisstjórnin og Alusuisse koma sér saman um.“
- 2.10.** Málsgrein 33.01 í aðalsamningnum er hér með breytt með því að fella brott orðin „málsgreinum 29.06 og 29.07“ í síðari málslið hennar og skjóta inn orðunum „málsgreinum 29.05 og 29.06“ í þeirra stað.

3. gr.

Ráðstafanir varðandi fjármögnun ISALS

Á árinu 1985, miðað við hinn 1. október þess árs, hefur Alusuisse innt af hendi eiginfjárframlag til ISALs að fjárhæð jafnvirði 40,0 milljóna Bandaríkjadollara. Andvirði þessarar eiginfjárukningar var notað til lækkunar á skuldum ISALs með greiðslu og yfirtöku á útistandandi lánum.

4. gr.

Gildi samnings þessa og gildistökdagur

4.01. Samningur þessi er gerður sem viðbótarsamningur við aðalsamninginn samkvæmt ákvæðum 51. gr. hans og skal talinn beinn hluti af aðalsamningnum, svo sem væri hann felldur inn í meginmál hans. Ákvæði aðalsamningsins taka ekki öðrum breytingum en þeim, sem gerðar eru í samningi þessum eða með honum, og halda að öðru leyti fullu gildi. Allar tilvísanir til aðalsamningsins, sem gerðar eru í fylgiskjölunum eða fylgisamningunum, eða hvers þeirra sem er, eða verða gerðar síðar, skulu taldar vera gerðar til aðalsamningsins eins og honum hefur verið breytt með samningi þessum, nema samhengi krefjist annars.

4.02. Þegar samningur þessi hefur verið undirritaður af aðilum og tilkynning verið gefin út svo sem mælt er í 51. gr. aðalsamningsins, skal samningur þessi, ásamt lagafrumvarpi þar að lútandi, lagður fyrir Alþingi til staðfestingar og samþykktar. Að lokinni staðfestingu og að fullnægðum öðrum löggjafaratridum skal samningur þessi öðlast gildi („gildistökdagur“) og hafa lagagildi á Íslandi svo sem kveðið verður á um í staðfestingarlögunum; en þó með þeim áskilnaði að hafi samningur þessi ekki öðlast gildi innan þriggja mánaða frá þeim degi, er ríkisstjórnin og Alusuisse hafa undirritað hann, skal samningur þessi falla niður, ef ríkisstjórnin eða Alusuisse óskar þess, og ekki hafa neitt frekara gildi.

ÞESSU TIL STAÐFESTU er samningur þessi undirritaður af hálfu ríkisstjórnarinnar og Alusuisse miðað við þann dag, er í upphafi greinir.

Fyrir RÍKISSTJÓRN ÍSLANDS

Albert Guðmundsson
iðnaðarráðherra

Fyrir SWISS ALUMINIUM LTD.

Dr. Bruno F. Sorato
aðalforstjóri

Dr. Dietrich N. Ernst
forstjóri

FOURTH AMENDMENT
TO THE MASTER AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF ICELAND
AND SWISS ALUMINIUM LTD.

AGREEMENT made as of the 11th day of November, 1985

between

THE GOVERNMENT OF ICELAND (hereinafter referred to as the "Government"),
of the First Part,

and

SWISS ALUMINIUM LTD. (hereinafter referred to as "Alusuisse"), a company
organized under the laws of Switzerland,

of the Second Part.

WHEREAS the Government and Alusuisse are parties to an agreement dated March 28, 1966, ratified by Act of the Althing No. 76, May 13, 1966, and effective as of September 20, 1966, amended (i) by a First Amendment dated October 28, 1969, ratified by Act of the Althing No. 19, April 6, 1970, and effective as of April 16, 1970, (ii) by a Second Amendment dated December 10, 1975, ratified by Act of the Althing No. 42, May 25, 1976, and effective as of June 12, 1976, and (iii) by a Third Amendment dated November 5, 1984, ratified by Act of the Althing No. 104, November 30, 1984, and effective as of November 30, 1984 (hereinafter as so amended referred to as the "Master Agreement"), relating, among other things, to the construction and operation of an aluminium reduction plant and appurtenant facilities at Straumsvik in the Township of Hafnarfjörður, owned by Icelandic Aluminium Company Ltd. ("ISAL"), a subsidiary of Alusuisse;

WHEREAS the Government and Alusuisse, as a result of negotiations conducted pursuant to certain provisions of the Interim Agreement dated as of September 23, 1983 between the Government and Alusuisse and a certain Letter Agreement dated as of November 5, 1984 between the Government and Alusuisse, now wish to amend certain provisions of the Master Agreement relating to the determination of the Consolidated Tax payable by ISAL;

NOW IT IS HEREBY DECLARED AND AGREED AS FOLLOWS:

Article 1

Title of this Agreement and Definitions Used Herein

Section 1.01. This Agreement shall be known as the Fourth Amendment to the Master Agreement.

Section 1.02. Unless the context otherwise requires, the following terms as used in this Agreement shall have the meanings assigned to them in the Sections specified in Article 1 of the Master Agreement:

"Government"	Section 1.01(a)
"Alusuisse"	Section 1.01(b)
"Township"	Section 1.01(d)
"ISAL"	Section 1.01(e)
"Alusuisse Affiliate"	Section 1.01(f)
"Scheduled Documents"	Section 1.02
"Scheduled Contracts"	Section 1.02
"Smelter"	Section 1.03(b)

Section 1.03. The “Ratifying Act” shall mean the Act of the Althing that gives this Agreement the force of law in Iceland as provided in Section 4.02 of this Agreement.

Section 1.04. “Effective Date” of this Agreement shall have the meaning assigned to that term in Section 4.02 of this Agreement.

Article 2

Amendment of Provisions in the Master Agreement Relating to Taxes and Fiscal Relationship

Section 2.01. Sections 25.01, 25.02, 25.03, and 25.04 of the Master Agreement are hereby amended to read as follows in their entirety:

“Section 25.01. Except as provided in Article 31, in lieu of all taxes, present or future, ordinary or extraordinary, due unconditionally or for a certain purpose, payable under Icelandic law, ISAL shall be liable for the assessment and payment of a single consolidated tax. For the period commencing on January 1, 1985, such consolidated tax shall be levied and payable in respect of each calendar year (i) on each metric ton of Aluminium shipped from the Smelter (or constituting Excess Stock as provided in Article 28) during such calendar year and (ii) on Net Profits of ISAL for such calendar year, and shall be calculated pursuant to this Article 25 and Articles 26 and 27 (the “Consolidated Tax”).

Section 25.02. From the commencement of operations until the sixth anniversary of PDD I (i.e. October 1, 1975), the consolidated tax per metric ton was in the amount of twelve and one-half United States dollars (U.S. \$12.50), subject to the provisions of the Master Agreement as originally made and as subsequently amended by the First Amendment to the Master Agreement. From the sixth anniversary of PDD I (i.e. October 1, 1975) through December 31, 1984, the consolidated tax per metric ton was in the amount of twenty United States dollars (U.S. \$20.00), subject to the provisions of the Master Agreement as amended by the Second Amendment to the Master Agreement and as further amended in certain respects by the Third Amendment to the Master Agreement.

Section 25.03. For the period commencing on January 1, 1985, the amount of the Consolidated Tax per metric ton shall be twenty United States dollars (U.S. \$20.00) (the “Base Rate”). The total Consolidated Tax payable by ISAL in respect of any calendar year shall at no time be less than the United States dollar amount corresponding to the Consolidated Tax on the tonnage of Aluminium shipped from the Smelter (or brought into Excess Stock) during that year, when computed at the Base Rate (the “Minimum Consolidated Tax”).

Section 25.04. For the period commencing on January 1, 1985, the amount of the Consolidated Tax on Net Profits of ISAL for a calendar year shall be the sum in United States dollars of:

- (a) 35% of so much of the Net Profits of ISAL as does not exceed United States \$6.25 million;
- (b) 40% of so much of the Net Profits of ISAL as exceeds United States \$6.25 million but does not exceed United States \$12.50 million;
- (c) 45% of so much of the Net Profits of ISAL as exceeds United States \$12.50 million but does not exceed United States \$18.75 million;
- (d) 50% of so much of the Net Profits of ISAL as exceeds United States \$18.75 million but does not exceed United States \$25.0 million; plus
- (e) 55% of so much of the Net Profits of ISAL as exceeds United States \$25.0 million,

provided, however, that the amount paid as Minimum Consolidated Tax in respect of a calendar year pursuant to Section 25.03 shall be allowed as a credit against the amount, if any, payable as Consolidated Tax on Net Profits of ISAL in respect of such calendar year. The total Consolidated Tax payable by ISAL in respect of any calendar year shall at no time be higher than such sum in United States dollars or the Minimum Consolidated Tax, whichever is higher. For purposes of applying the percentage rates set forth above, the Net Profits of ISAL for a calendar year shall be converted from Icelandic kronur to United States dollars at a rate of exchange which is the average of the monthly rates of exchange between the Icelandic krona and the United States dollar (based on official quotation) which have been applied in accounting for the revenues and expenses of ISAL during such calendar year."

Section 2.02. Article 25 of the Master Agreement is hereby further amended by re-designating Section 25.05 as Section 25.06 and adding a new Section 25.05 reading as follows:

"Section 25.05. The Consolidated Tax shall apply until an Option Date on or as of which the Consolidated Tax may be revised pursuant to Article 30 or, if the Consolidated Tax is not so revised, until the expiration of this Agreement. If the Consolidated Tax is revised on or as of an Option Date pursuant to Article 30, the Consolidated Tax shall apply as so revised from the date of revision until a subsequent Option Date or until the expiration of this Agreement, as the case may be."

Section 2.03. Section 25.05 of the Master Agreement (re-designated as Section 25.06 pursuant to Section 2.02 of this Agreement) is hereby amended by deleting the words "Section 25.03 and Section 25.04" therein and inserting in their place the words "Section 25.05".

Section 2.04. Article 26 of the Master Agreement is hereby amended to read as follows in its entirety:

"ARTICLE 26
COMPUTATION OF WORLD MARKET PRICE OF ALUMINIUM

Section 26.01. In calculating the Net Profits of ISAL for purposes of Consolidated Tax, the world market price of aluminium (the "World Market Price") shall mean the price for primary aluminium determined for each calendar quarter by calculation at the beginning of the following calendar quarter according to the following formula:

$$P = \frac{LME + MW + PIP + ASIP}{4}$$

where:

P = The World Market Price in United States cents per pound (2204.62 pounds = 1 metric ton);

LME = The average, for the preceding calendar quarter, expressed in United States cents per pound, of the daily averaged postings at the London Metals Exchange for primary aluminium, minimum purity 99.5 percent, cash delivery, as published by the Metal Bulletin, and converted from Pounds Sterling into United States Dollars at the respective average posting day's spot close rate of exchange published by the Financial Times (on its page Currencies, Money and Capital Markets, table "The Dollar Spot and Forward");

- MW = For the preceding calendar quarter, the average of the averaged monthly postings in United States cents per pound for primary aluminium, minimum purity 99.7 percent, cash delivery, as published by Metals Week USA under the heading "U.S. Free Market";
- PIP = For the preceding calendar quarter, the average price derived from the Pechiney International Price index for primary aluminium invoiced to independent customers, minimum purity 99.5 percent, as published by the Metal Bulletin. Such average price shall be expressed in United States cents per pound (2204.62 pounds = 1 metric ton). For this purpose, the PIP figure of 161.42, being the average index figure (predicated on United States dollars) for the period January 1, 1983 through June 30, 1984, shall be deemed to be equal to an average price of 63.03 United States cents per pound, and the average price in respect of subsequent periods shall be increased or decreased according to the percentage change in the PIP index;
- ASIP = For the preceding calendar quarter, one-half of the sum of
- (x) the average, expressed in United States cents per pound (2204.62 pounds = 1 metric ton), of the sales prices for primary aluminium ingot, minimum purity 99.7 percent, for sales by Alusuisse to independent customers, plus
  - (y) the average, expressed in United States cents per pound (2204.62 pounds = 1 metric ton), of the sales price for primary aluminium ingot, minimum purity 99.7 percent, for sales by the two Alusuisse-owned German smelters to independent customers.

Section 26.02. Within twenty days after Alusuisse provides to the Government the ASIP for the preceding calendar quarter, and only once during each calendar quarter, the Government may request that a firm of independent public accountants, to be jointly selected by the Government and Alusuisse, review and verify Alusuisse's computation of the ASIP for the preceding four calendar quarters. The cost of any such review is to be borne by the Government unless such review shows that the ASIP for any of such preceding four calendar quarters materially differs from the ASIP as originally provided by Alusuisse, in which case Alusuisse shall bear such portion of the cost of such review as is allocable to the calendar quarter as to which such difference applies. In no event shall the computation of the ASIP for any calendar quarter be so reviewed more than once.

Section 26.03. In the event that any of the information needed to ascertain the LME, MW, PIP and/or ASIP as defined in Section 26.01 is, for reasons beyond the control of the Government or Alusuisse, unavailable for any given calendar quarter, then the LME, MW, PIP and/or ASIP for the preceding calendar quarter will be used in calculating the World Market Price. If such information becomes available before June 1 of the year following the year in which such given calendar quarter occurs, such World Market Price will be recalculated based on such newly available information, and the resulting difference, if any, between the World Market Price as originally calculated and the World Market Price as recalculated based on such newly available information shall be taken into account in calculating the Net Profits of ISAL for the year in which such given calendar quarter occurs. If such information becomes available after June 1 of the year following the year in which such given calendar quarter occurs, such information shall be disregarded, unless the Parties otherwise agree and subject to the provisions of Section 26.04.

Section 26.04. In the event that any of the information needed to ascertain the LME, MW, PIP and/or ASIP as defined in Section 26.01 is, for reasons beyond the control of the Government or Alusuisse, unavailable for four or more consecutive calendar quarters, then the Government and Alusuisse shall seek to agree on the use in calculating the World Market Price of comparable information in lieu of the information that has become unavailable. If they so agree, such information shall be so used, and if they are unable to so agree, the matter may be referred by either Party to arbitration in accordance with Article 47. Until the matter is resolved by agreement or arbitration, and subject to the terms of such resolution, the provisions of Section 26.03 hereof shall continue to apply.”

Section 2.05. Article 27 of the Master Agreement is hereby amended to read as follows in its entirety:

“ARTICLE 27

NET PROFITS OF ISAL FOR PURPOSES OF CONSOLIDATED TAX

Section 27.01. The calculation of Net Profits of ISAL for the purposes of Part VI of this Agreement shall be based upon generally accepted principles of accounting applicable to industrial companies of the size and character of ISAL and on objective standards reflecting arm’s-length dealings with respect to all transactions of ISAL, giving effect in all events to the following principles:

- (a) Depreciation of plant cost of the Smelter being charged in accordance with the provisions of Section 27.02;
- (b) Royalties, licensing, engineering and know-how fees and selling commissions being charged as provided in the Assistance Agreements (Schedules C1, C2 and C3);
- (c) Interest rates reflecting a first-class credit rating and normal financing costs and debt amortization schedules for ISAL;
- (d) The cost of alumina supplied by Alusuisse or Alusuisse Affiliates being charged in accordance with the provisions of Section 27.03;
- (e) The cost of anodes supplied by Alusuisse or Alusuisse Affiliates being charged in accordance with the provisions of Section 27.04;
- (f) Gross revenues from sales or barter of Aluminium to Alusuisse or Alusuisse Affiliates being determined in accordance with the provisions of Section 27.05; and
- (g) Allocation of up to 20% of the profits of ISAL, as calculated in accordance with the foregoing provisions of this Section 27.01, into a special reserve fund. In the event that ISAL exercises its rights to revalue under subsections (d) and (e) of Section 27.02, ISAL shall revalue such reserve fund each year in Icelandic kronur by increasing or decreasing its value in direct proportion to the net change in the rate of exchange between Icelandic kronur and United States dollars or Swiss francs that may have occurred between January 1 and December 31 of such year. Such reserve fund may be used within ISAL to fund investments in fixed or current assets, but disposed of only against operating losses. In the event that such reserve fund should be used for other purposes than those indicated in the preceding sentence, the amounts involved shall be included in the Net Profits of ISAL for the year in which such use is made. ISAL has the right to make an allocation into such reserve fund in any given year, and to increase or decrease any such allocation in order to accord with the 20% limitation set forth above, at any time until the Net Profits of ISAL for such year are finally agreed upon between Alusuisse and the Government or otherwise finally established pursuant to this Agreement.

Net profits of ISAL shall be calculated after deduction of operating costs and expenses, including the taxes, fees and charges specified in Article 31, and without deducting Consolidated Tax payments, dividends and allocations to reserve funds, other than those mentioned in subsection (g) above.

Section 27.02. For purposes of Section 27.01 (a), commencing on January 1, 1985:

- (a) The remaining value of the fixed assets of ISAL (including pollution abatement equipment and equipment installed in conjunction with pollution abatement equipment and related items) existing on January 1, 1985 which is subject to depreciation for purposes of Consolidated Tax is deemed to be the equivalent of United States \$89.0 million or of Swiss francs 230.5 million or of Icelandic kronur 3,608.5 million. Such Icelandic kronur amount, revalued in accordance with subsection (d), shall be depreciated on a straight-line basis over a period of 10 years.
- (b) New fixed assets acquired by ISAL through investment for purposes of preservation or improvement of the Smelter shall be depreciated on a straight-line basis at an annual rate determined with a view to their estimated useful life, commencing with the calendar year in which the assets are taken into operation, which annual rate shall be determined as follows:
(i) For office and commercial buildings	2%
(ii) For industrial buildings and structures, including workshops and canteens	4%
(iii) For oil and water tanks and drill holes	6%
(iv) For ships and aircraft	10%
(v) For plant machinery and other industrial machines and equipment	15%
(vi) For construction and earthmoving machines and equipment, automobiles and other transportation vehicles, office machines and equipment and other chattels not included in the above	20%
- (c) Depreciation pursuant to subsections (a) and (b) of this Section 27.02 shall be computed on the basis of the monthly rates of exchange between Icelandic krónur and United States dollars or Swiss francs (based on official quotation) which have been applied in accounting for the revenues and expenses of ISAL during the calendar year to which such depreciation relates.
- (d) As to the fixed assets referred to in subsection (a) and the accumulated depreciation related thereto, ISAL shall be entitled each year to revalue such assets and accumulated depreciation in Icelandic kronur by increasing or decreasing their value in direct proportion to the net change in the rate of exchange between Icelandic kronur and United States dollars or Swiss francs that may have occurred between January 1 and December 31 of such year. As to the assets referred to in subsection (b) and the accumulated depreciation related thereto, ISAL shall be entitled each year to revalue such assets and accumulated depreciation in Icelandic kronur by increasing or decreasing their value in direct proportion to the net change in the rate of exchange between Icelandic kronur and United States dollars or Swiss francs that may have occurred, in the year in which the investment cost for an asset is incurred, between the date on which such investment cost is incurred and December 31 of such year, and, in subsequent years, between January 1 and December 31 of each such subsequent year. In the event that ISAL exercises its rights to revalue under this subsection (d), the currency initially used as the basis for revaluation of any given asset or item shall be used for purposes of revaluation of such asset or item in subsequent years.

- (e) ISAL shall be entitled each year to revalue its liabilities and current assets in Icelandic kronur by increasing or decreasing their value in direct proportion to the net change in the rate of exchange between Icelandic kronur and the currency in which such liabilities and current assets are denominated that may have occurred between January 1 and December 31 of such year. For the purposes of this subsection (e), inventories may be denominated in Swiss francs.
- (f) The net amounts resulting from the revaluations pursuant to subsections (d) and (e) of this Section 27.02 shall be debited or credited, as the case may be, to a revaluation account that shall be part of ISAL's equity.

Section 27.03. For purposes of Section 27.01 (d), commencing on January 1, 1985, to the extent that Alusuisse or Alusuisse Affiliates supply alumina to ISAL, and to the extent that such alumina has specifications reasonably similar to those set forth in the alumina supply contract between Alusuisse and ISAL in effect on the effective date of the Fourth Amendment to the Master Agreement, the cost per pound of such alumina delivered CIF Straumsvik shall be 12.50% of the sum of (i) the World Market Price in effect at the time of delivery of such alumina, plus (ii) the per pound landing cost in Rotterdam for Aluminium ingots in effect at the time of delivery of such alumina.

Section 27.04. For purposes of Section 27.01 (e), commencing on January 1, 1985, to the extent Alusuisse or Alusuisse Affiliates supply anodes to ISAL, such supply shall be effected on the basis of an anode supply contract between Alusuisse and ISAL, and the cost of such anodes shall be determined as follows:

- (a) The total cost for the aggregate quantity of anodes delivered to ISAL during any calendar year shall be determined according to the contractual price applicable for each shipment, provided that such total cost, after deduction of the cost of transportation from Rotterdam (FOB anode plant) to Straumsvik, shall not be higher than the average price per metric ton FOB anode plant of anodes supplied during such year by Alusuisse from its anode plants in Europe to parties other than Alusuisse or Alusuisse Affiliates pursuant to supply contracts other than for spot sales (with the exception of supplies to parties with an equity interest of more than 15% in the respective anode plant), as applied to the aggregate quantity of anodes delivered to ISAL.
- (b) The comparison between the contractual price for anodes supplied to ISAL and the average price for anodes supplied to parties other than Alusuisse or Alusuisse Affiliates for the purposes of subsection (a) shall be made in United States dollars, with prices being converted to such currency at exchange rates applicable at the time of shipment.
- (c) The price for anodes supplied to parties other than Alusuisse or Alusuisse Affiliates during such year shall be certified to the Government after the end of such year by a firm of independent public accountants appointed by Alusuisse and having access to the books of Alusuisse.

Section 27.05. For purposes of Section 27.01 (f), commencing on January 1, 1985, the gross revenue accruing to ISAL from the sale or barter to Alusuisse or Alusuisse Affiliates of Aluminium shipped from the Smelter shall be the product of (i) the number of pounds of Aluminium involved in each sale or barter, multiplied by (ii) the World Market Price in effect at the time of shipment from the Smelter, provided, however, that such product shall be adjusted to reflect any applicable premiums, over and above the World Market Price, or applicable deductions, below the World Market Price, predicated on quality of metal (e.g., above purity of 99.7% or below purity of

99.5% as the case may be) or applicable premiums predicated on shape of metal (e.g., other than ingot). Unless otherwise agreed by the Parties, such premiums or deductions shall be calculated on the same basis as that utilized by the two Alusuisse-owned German smelters in connection with their sales of aluminium to independent customers. To the extent that actual revenue may be earned by ISAL over and above such product in cases of delivery at points more distant from Iceland than North Sea ports, such revenue shall be included in the gross revenue of ISAL.

Section 27.06. In the computation of the Net Profits of ISAL for purposes of Consolidated Tax, the revenue and expense items referred to in Sections 27.03, 27.04 and 27.05 shall be converted from United States dollars to Icelandic kronur at the rate of exchange (based on official quotation) which was applied in the month in which the expense was incurred or the revenue was earned.

Section 27.07. By a notice in writing given not less than six months in advance of each of the dates specified below (or on all such dates), either the Government or Alusuisse may notify the other Party that there has occurred a material change in circumstances, other than changes within the control of the Government or Alusuisse, having material effects on the economic factors relating to the aluminium industry which underlie the provisions of Section 26.01, Section 27.03, Section 27.04, or Section 27.05, or having material effects on the economic factors which underlie the provisions of Section 27.02(b). The dates as of which such notice may be given shall be every fifth anniversary of December 31, 1984. Upon the giving of such notice, the Government and Alusuisse shall negotiate in good faith and attempt to agree on amendments to Section 26.01, Section 27.03, Section 27.04, Section 27.05 or Section 27.02(b) in light of the effects of such change in circumstances, provided, however, that any such amendments must be based upon generally accepted principles of accounting applicable to industrial companies of the size and character of ISAL and on objective standards reflecting arm's-length dealings with respect to all transactions of ISAL. In the event that the Parties are unable to agree as to the existence or effects of such change, the dispute as to whether such a change has occurred may be referred by either Party to arbitration in accordance with Article 47. If the arbitration board finds such a change has occurred, the Parties shall attempt in good faith to reach agreement on such amendments in the light of the findings of the board. In the event that they are unable to agree on such amendments, either of them may refer the dispute to arbitration in accordance with Article 47."

Section 2.06. Article 29 of the Master Agreement is hereby amended to read as follows in its entirety:

"ARTICLE 29
PAYMENT AND SETTLEMENT PROCEDURES

Section 29.01. The Consolidated Tax per metric ton of Aluminium shall become due upon each shipment of Aluminium from the Smelter unless ISAL shows that such Consolidated Tax has been assessed on all or part of such shipment as Excess Stock as provided in Section 28.02. The amount due in each instance shall be calculated on the basis of the bills of lading or other shipping documents issued for the Aluminium and records of ISAL, subject to reasonable procedures of verification and control.

Section 29.02. The Consolidated Tax becoming due upon shipment shall be paid by ISAL on or before the fifteenth day of the calendar month following the month in which the shipment occurred. In this connection, shipment will be deemed to have

occurred upon discharge of the sea carrier in the case of Aluminium exported by ship or the discharge from the Smelter Site of land transport vehicles in the case of Aluminium transported by land.

Section 29.03. For each calendar year from January 1, 1985, ISAL shall submit to the Government on or before June 1 of the following year, an annual Consolidated Tax statement (the "Consolidated Tax Statement") setting forth the following:

- (a) A survey of the total production and shipment of Aluminium in the year, detailed on a monthly basis, and of Aluminium stocks held at the beginning and the end of the year.
- (b) A statement of the total quantity of Aluminium shipped (or brought into Excess Stock) on which Minimum Consolidated Tax has become payable in the year, together with the total amount of the Minimum Consolidated Tax payable thereon in respect of that calendar year. Such total quantity and total amount shall be detailed on a monthly basis.
- (c) A statement of the Net Profits of ISAL for that calendar year, calculated in accordance with the provisions of Article 27, on the basis of the audited financial statements referred to in Section 29.04.
- (d) A calculation of the Consolidated Tax payable by ISAL in respect of that calendar year, showing (i) the amount of Consolidated Tax calculated pursuant to the rates set forth in Section 25.04 as applied to the Net Profits of ISAL stated under subsection (c) above, and (ii) the difference between such amount and the Minimum Consolidated Tax for the calendar year as shown under subsection (b) above. The total amount of such difference, if the former is higher than the latter, shall be declared by ISAL as additional Consolidated Tax payable in respect of the calendar year.

Any additional Consolidated Tax declared pursuant to subsection (d) shall be due upon the due delivery of the Consolidated Tax Statement and shall be paid in full on or before June 1 of such following year, subject to the provisions of the following Sections.

Section 29.04. For purposes of the calculation of the Consolidated Tax of ISAL in respect of any calendar year, Alusuisse shall have the burden of establishing the Net Profits of ISAL for such year, by means of audited financial statements to be submitted to the Government together with the Consolidated Tax Statement. Such audited statements shall be submitted to the Government based upon the annual accounts of ISAL for the respective year and shall be prepared by independent public accountants selected by Alusuisse.

Section 29.05. The Government shall, at its own expense, appoint an international firm of independent public accountants to review and verify the Consolidated Tax Statement and the said financial statements and accounts of ISAL for each year. Such accountants may conduct such examination of the books and records of ISAL as they may deem necessary, in accordance with international practices and Icelandic law.

Section 29.06. The review of the Consolidated Tax Statement and the financial statements and accounts of ISAL carried out on the part of the Government pursuant to Section 29.05 shall be completed and the results thereof notified to ISAL on or before October 1 of the following year. If such review has not been so completed and the results thereof so notified to ISAL, the Consolidated Tax liability of ISAL for the year in question cannot be contested after October 1 of the following year.

Section 29.07. Payments of Consolidated Tax by ISAL shall be made in United States dollars, or in other currency mutually agreeable to the Government and Alusuisse, into a bank account for such purpose specified by the Government.

Section 29.08. As of November 30, 1984, the Government has credited ISAL with the amount of United States \$4,122,245.10 corresponding to the tax credit of ISAL according to Section 29.09 of the Master Agreement as applicable prior to the Third Amendment to the Master Agreement, less the amount by which Alusuisse agreed, by means of a certain Settlement Agreement dated as of November 5, 1984 between the Government and Alusuisse, that such tax credit shall be reduced. Such credit has been and shall be carried forward from November 30, 1984 with interest at a rate per annum which is equal to the United States Federal Reserve Discount Rate as published from time to time. Such credit shall be applied by way of set-off against Consolidated Tax obligations of ISAL payable in respect of any calendar year after December 31, 1983, to the extent that such obligations are in excess of the total amount of the Minimum Consolidated Tax for such year. For each calendar year from January 1, 1985, such set-off shall be limited to 50% of such obligations in respect of the year in question. Such set-off shall be effected as of June 1 of the following year so that interest on the amount of any such set-off shall cease to accrue as of June 1 of such following year. If upon the expiration or termination of this Agreement there is any remaining amount of such tax credit, it shall be repaid in cash to ISAL.“

Section 2.07. Section 30.03 of the Master Agreement is hereby amended, first, by deleting the words “Section 27.03” in subsections (a) and (b) thereof and inserting in their place the words “Section 27.01” and, second, by deleting the words “Sections 29.05 and 29.06” in subsection (a) thereof and inserting in their place the words “Sections 29.04 and 29.05”.

Section 2.08. Section 30.10 of the Master Agreement is hereby amended, first, by deleting the words “Section 27.03” and inserting in their place the words “Section 27.01” and, second, by deleting the words “Sections 29.05 and 29.06” and inserting in their place the words “Sections 29.04 and 29.05”.

Section 2.09. Section 30.11 of the Master Agreement is hereby amended to read as follows in its entirety:

„**Section 30.11.** The principle expressed in Section 25.01 of having the Consolidated Tax payable partly with reference to quantity of Aluminium shipped from the Smelter and partly with reference to annual profits of ISAL shall be applied to the Consolidated Tax, as revised, in a manner agreed upon by the Government and Alusuisse.”

Section 2.10. Section 33.01 of the Master Agreement is hereby amended by deleting the words “Sections 29.06 and 29.07” in the final sentence thereof and inserting in their place the words “Sections 29.05 and 29.06”.

Article 3

Measures Concerning Capitalization of ISAL

During the year 1985, with effect as of October 1, 1985, Alusuisse made an equity contribution to ISAL in an amount equivalent to United States \$40.0 million. The proceeds of such capital increase were utilized to reduce the liabilities of ISAL by repayment and conversion of existing debt.

Article 4

Status of this Agreement and Effective Date

Section 4.01. This Agreement is made as a supplemental agreement to the Master Agreement pursuant to the provisions of Article 51 thereof and shall be deemed to be an integral part of the Master Agreement as fully as if it were incorporated therein. Except as modified herein or hereby, the provisions of the Master Agreement shall not be changed or affected and shall remain in full force and effect. Unless the context otherwise requires, any reference to the Master Agreement made in the Scheduled Documents or the Scheduled Contracts, or any of them, or otherwise made hereafter shall be deemed to be a reference to the Master Agreement as amended by this Agreement.

Section 4.02. Upon the signing of this Agreement by the Parties hereto, and upon notice being given as provided in Article 51 of the Master Agreement, this Agreement, accompanied by a Law Bill relating thereto, shall be submitted to the Althing for ratification and approval. Upon ratification and the completion of all other legislative requirements, this Agreement shall become effective (the "Effective Date") and shall have the force of law in Iceland as provided in the Ratifying Act; provided, however, that if this Agreement shall not become effective within three months from the date of signing of this Agreement by the Government and Alusuisse, then at the request of either the Government or Alusuisse this Agreement shall expire and be of no further force and effect.

IN WITNESS WHEREOF, this Agreement has been signed on behalf of the Government and Alusuisse as of the date first above written.

THE GOVERNMENT OF ICELAND

By Albert Guðmundsson
Minister of Industry

SWISS ALUMINIUM LTD.

By Dr. Bruno F. Sorato
President and Chief Executive
Officer

By Dr. Dietrich N. Ernst
Executive Vice-President

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Með frumvarpi þessu er lagt til, að lögfest verði samkomulag, er tekist hefur með ríkisstjórninni og Swiss Aluminium Ltd. (Alusuisse) um tilteknar breytingar á aðalsamningi þeirra frá 28. mars 1966 (með áorðnum breytingum frá 28. október 1969, 10. desember 1975 og 5. nóvember 1984) um álbræðslu við Straumsvík. Breytingar þessar eru settar fram í svonefndum fjórða viðauka við aðalsamninginn, dags. 11. nóvember 1985, sem iðnaðarráðherra hefur undirritað fyrir hönd ríkisstjórnarinnar með fyrirvara um staðfestingu af hálfu Alþingis. Er viðaukinn lagður fram sem hluti af frumvarpinu.

Með gerð þessa fjórða viðauka við aðalsamninginn er lokið þeim viðræðum, sem ríkisstjórnin og Alusuisse urðu sammála um að taka upp um endurskoðun á gildandi ákvæðum aðalsamningsins varðandi skattamál Íslenska álfélagsins hf. (ÍSAL). Hefur endurskoðun þessi beinst að framleiðslugjaldi ÍSAL og haft þann megintilgang að gera reglur um framleiðslugjaldið skýrari og öruggari í framkvæmd, þannig að síður verði hætta á deilum í því efni, og tryggja eðlilegar skatttekjur af starfsemi félagsins.

Viðræðurnar hafa farið fram á grundvelli bráðabirgðasamnings aðilanna frá 23. september 1983, sem kynntur var á Alþingi sama haust, og verið leiddar til lykta í framhaldi af undirritun þriðja viðauka við aðalsamninginn frá 5. nóvember 1984, sem staðfestur var á Alþingi með lögum nr. 104/1984. Sameiginleg niðurstaða um meginatriði endurskoðunarinnar náðist milli aðila á liðnu sumri og var staðfest með skriflegu samkomulagi hinn 18. júlí 1985, er Sverrir Hermannsson, þáverandi iðnaðarráðherra, lagði fyrir ríkisstjórnina. Í samræmi við ákvæði þess var sérfræðingum aðila síðan falið að vinna að gerð endanlegs texta að formlegum samningi, þar sem efni samkomulagsins yrði fellt inn í gildandi aðalsamning, en sá breytingarsamningur yrði síðan lagður fyrir aðilana til samþykktar. Batt núverandi iðnaðarráðherra, Albert Guðmundsson, endahnútinn á það starf, og er samningurinn nú lagður fyrir Alþingi til staðfestingar.

Niðurstöður endurskoðunarinnar og efni hins fjórða viðauka eru í þremur meginþáttum:

Í fyrsta lagi er samið um nýja tilhögun á framkvæmd þeirra reglna, er fjalla um mat á hráefniskostnaði álbræðslunnar og verðlagningu afurða hennar með tilliti til skatts. Í þessu efni hefur frá öndverðu verið byggt á almennri viðmiðun samkvæmt meginreglunni um viðskipti milli óháðra aðila (arm's-length dealings), en hún getur haft í för með sér verulega óvissu um mat á tekjum álbræðslunnar á einstökum árum vegna mismunandi skoðana um eðlilegt markaðsverð og aðrar aðstæður. Reglan um viðskipti óháðra aðila verður áfram grundvallarregla, en verður nú framkvæmd þannig að tekin er upp ákveðin viðmiðun við sérstök viðmiðunarverð, sem ætlað er að gefa sem besta mynd af aðstæðum á hverjum tíma. Viðmiðunarverðin eiga að gilda um viðskipti milli ÍSAL og Alusuisse eða dótturfyrirtækja Alusuisse um ál frá bræðslunni og um súrál og rafskaut til framleiðslunnar, og eru í aðalatriðum þannig:

- a. Tekin er upp ný skilgreining á heimsmarkaðsverði á áli, hliðstæð þeirri formúlu sem byggt er á varðandi orkuverð samkvæmt hinum breytta rafmagnssamningi frá liðnu ári. Er álverðið tilgreint í Bandaríkjacentum á pund. Verður allt ál sem ÍSAL selur til Alusuisse verðlagt til skatts samkvæmt þessari formúlu, og veitir það mikið öryggi, þar sem formúlan styðst við markaðsverð bæði austanhafs og vestan og bæði í frjálsri sölu og við kaup frá framleiðendum.
- b. Kostnaðarverð ÍSALs á súráli verður metið til skatts eftir ákveðnu vöruskiptahlutfalli milli súrals og áls, og verður álið þá reiknað eftir ofangreindu heimsmarkaðsverði, eins og það er á hverjum tíma. Er hlutfallið, sem ákveðið er með samningnum, 8:1, þannig að verð hvernar einingar af súráli verður 12,50% af sömu einingu af áli á heimsmarkaðsverði.

- c. Kostnaðarverð ÍSAL á rafskautum verður ákveðið til skatts samkvæmt samningsbundnu verði milli Alusuisse og ÍSAL á viðkomandi ári, með þeim fyrirvara, að það verð sé ekki hærra en meðalverð í sölum Alusuisse á rafskautum til þriðja aðila á sama ári.

Reglurnar um hin sérstöku viðmiðunarverð verða háðar endurskoðun á fimm ára fresti. Má segja að þær hafi í för með sér grundvallarbreytingu á framkvæmd skattareglna gagnvart ÍSAL, þar sem umræddir kostnaðar- og tekjuliðir eru langveigamestu liðirnir í rekstri fyrirtækisins.

Í öðru lagi er samið um nýjar reglur varðandi fyrningar á fastafjármunum ÍSAL, í tengslum við aukningu á eigin fé fyrirtækisins, og reglur um endurmat á bókfærðu verði eigna og skulda. Varðandi hið síðastnefnda er gert ráð fyrir því, að endurmat miðist við tiltekna erlenda mynt (svissneska franka eða bandarískan dollar), en hjá íslenskum fyrirtækjum er nú almennt miðað við vísitölu í þessu sambandi. Varðandi fyrningu hefur verið samið um tiltekið endurmatsverð á núverandi fastafjármunum ÍSAL, sem óafskrifaðir eru, með hliðsjón af raunvirði þeirra í ársbyrjun 1985. Verður það fyrningargrunnur í framtíðinni, og fjármunirnir fyrndir á næstu 10 árum. Samkvæmt eldri reglum hefði fyrning þeirra (sumpart miðuð við 15 ár og sumpart við 8 ár) átt að dreifast á næstu 4–6 ár að mestum hluta. Við fyrninguna verður tekið tillit til endurmats samkvæmt framansögðu, en fyrning vegna gengistapa af lánum fellur hins vegar niður. Með nýju reglunum verða afskriftir hjá ÍSAL lægri en ella næstu árin, en hærri í staðinn þegar lengra líður, og afskriftastofninn hækkar nokkuð.

Á móti þessu síðastnefnda kemur, að samkvæmt samkomulagi aðila hefur Alusuisse lagt fram nýtt eigið fé til ÍSAL á yfirstandandi ári, að upphæð sem nemur 40 milljónum Bandaríkjadollara. Hefur eiginfjárukningin verið notuð til þess að lækka núverandi skuldir ÍSAL, og þar með til beinnar lækkunar á vaxtagjöldum. Þessi ráðstöfun hefur í för með sér grundvallarbreytingu á efnahag og rekstrarafkomu fyrirtækisins, og mun vaxtasparnaður nema mun hærri fjárhæð en hækkun fyrninga.

Loks eru settar reglur um fyrningu á nýjum fastafjármunum hjá ÍSAL, og er þar miðað við sama fyrningartíma og nú gildir samkvæmt íslenskum skattalögum. Þessar reglur verða háðar endurskoðun á fimm ára fresti.

Í þriðja lagi er samið svo um að ákvæðin um lágmarksskatt ÍSAL verði óbreytt, þannig að félagið greiði framleiðslugjald sem nemur 20 Bandaríkjadollurum á hvert tonn af framleiddu áli, án tillits til tekna. Á hinn bóginn verður gerð breyting á því framleiðslugjaldi, sem er umfram lágmarksgjald, þannig að árleg fjárhæð þess fari eftir nettóhagnaði á undanfarandi ári, samkvæmt ákveðnum skattstiga á bilinu 35%–55%. Þessi viðbótarskattur verður greiddur í dollurum, eins og verið hefur, og hagnaður umreiknaður í dollara með tilliti til skattstigans.

Samkvæmt gildandi samningum hefur framleiðslugjaldið verið ákveðið á þessu tekjubili (35% lágmark og 55% hámark) eftir reglum um svonefndan leiðrétta taxa framleiðslugjalds, þar sem tonnataxti gjaldsins var hækkaður upp fyrir 20 USD í tilteknu hlutfalli við breytingar á heimsmarkaðsverði áls, og skattur reiknaður eftir honum innan þessara tekjumarka. Þessi aðferð átti að draga úr afleiðingum þeirrar óvissu, sem vera kynni um mat á árlegum hagnaði ÍSAL. Með tilliti til þeirra breytinga, sem nú munu verða á skattmati afurðaverðs og hráefniskostnaðar, hafa aðilar orðið sammála um að einfaldara sé og heppilegra að hverfa frá þessari aðferð og miða skattlagningu í framtíðinni beint við hagnað fyrirtækisins, með þeim fyrirvara að ávallt greiðist tiltekinn lágmarksskattur á tonn.

Loks hefur verið samið um þá breytingu á reglum um skuldajöfnun framleiðslugjalds við skattinneign ÍSAL frá fyrri árum, að ekki verði notuð til skuldajafnaðar nema 50% af því framleiðslugjaldi, sem er umfram USD 20.00 á tonn, en áður bar að nota alla viðbótarfjárhæðina í þessu skyni. Kemur hinn helmingur viðbótargjaldsins þannig strax til útborgunar.

Hinar endurskoðuðu reglur um framleiðslugjaldið eiga að taka gildi frá og með 1. janúar 1985, þannig að útreikningur gjalds fyrir árið 1985 fari eftir þeim. Þess er jafnframt að geta, að endurskoðunin hefur fyrst og fremst verið gerð með núverandi mannvirki bræðslunnar í huga og tekur ekki sérstakt tillit til þeirra möguleika, sem vera kunna á stækkun áliðjuversins í Straumsvík í samstarfi við þriðja aðila, eins og verið hefur til athugunar að undanfögnu. Í því máli liggur meðal annars ekki fyrir, hvort stækkun yrði framkvæmd með inngöngu nýs hluthafa í ÍSAL eða með stofnun nýs hlutafélags, sem yrði eignaraðili að stækkuninni. Á hinn bóginn er ljóst, að samkomulag um málefni fyrri tíðar er nauðsynlegur grundvöllur þess, að unnt sé að fjalla með ábyrgum hætti um framtíðarstækkun álversins.

Hinn nýi fjórði viðauki er í sama formi og fyrri viðaukar við aðalsamninginn, og er gert ráð fyrir að hann hljóti sams konar meðferð á Alþingi og um var að ræða við upphaflega gerð álsamninganna og fyrri breytingar á þeim. Þau ákvæði aðalsamningsins, sem viðaukinn hefur áhrif á, eru aðallega í 25.—29. grein hans, þar sem fjallað er um núgildandi framleiðslugjald, en ákvæði 30. gr. um endurskoðun framleiðslugjaldsins (þar á meðal lágmarksgjalds) að liðnum upphaflegum samningstíma (1994) verða efnislega óbreytt. Við samningu textans hefur því sjónarmiði verið fylgt, að gera ekki aðrar textabreytingar á aðalsamningnum en þær, sem nauðsynlegar mættu teljast vegna hinna nýju skattareglna, sem upp ætti að taka.

Hér á eftir fylgir stutt greinargerð um aðdraganda viðaukasamningsins og almennt efni hans. Í framsögu með frumvarpinu verður gerð nánari grein fyrir samningnum og einstökum atriðum málsins. Jafnframt er gert ráð fyrir að koma megi að frekari skýringum við meðferð málsins á Alþingi, eftir því sem ástæða þykir til.

1. Aðdragandi.

Fljótlega eftir myndum ríkisstjórnar Steingríms Hermannssonar skipaði þáverandi iðnaðarráðherra, Sverrir Hermannsson, með bréfi dags. 14. júní 1983, sérstaka nefnd, samninganefnd um stóriðju, til þess að annast viðræður og samninga um orkufrekan iðnað, eftir nánari ákvörðun iðnaðarráðherra hverju sinni. Í nefndina voru skipaðir dr. Jóhannes Nordal, formaður stjórnar Landsvirkjunar, Guðmundur G. Þórarinsson, verkfræðingur, og dr. Gunnar G. Schram, prófessor. Með nefndinni hefur starfað Páll Flygenring, ráðuneytisstjóri. Ritari nefndarinnar hefur verið Garðar Ingvarsson, hagfræðingur, og lögfræðilegur ráðunautur Hjörtur Torfason, hrl.

Fyrsta viðfangsefni nefndarinnar var að hefja viðræður við Alusuisse með það fyrir augum að komist yrði að samkomulagi um meðferð deilumála fyrirtækisins og íslenska ríkisins, sem þá höfðu staðið í þrjú ár, og viðræður hafnar milli aðila um hækkun orkuverðs og aðra endurskoðun gildandi samninga um álbræðsluna í Straumsvík.

Á fundum samninganefndarinnar með fulltrúum Alusuisse og ÍSAL sumarið 1983 náðist samkomulag (Bráðabirgðasamningur milli ríkisstjórnar Íslands og Alusuisse um leiðir til lausnar á yfirstandandi deilu milli ríkisstjórnar Íslands og Swiss Aluminium Ltd., og um ráðstafanir — að hluta tímabundnar — varðandi starfsgrundvöll, þar á meðal orkuverð, og framtíðarþróun álbræðslunnar í Straumsvík), sem staðfest var af ríkisstjórninni og undirritað af iðnaðarráðherra 23. september 1983.

Með bráðabirgðasamningi þessum var lagður grundvöllur að heildarviðræðum um málefni álversins í Straumsvík. Í honum var, auk áfangahækkunar raforkuverðs, samið um að taka upp viðræður um eftirfarandi atriði:

1. Lausn deilumála varðandi skattgreiðslur ÍSAL 1976—1980 og málsmeðferð í því sambandi.
2. Endurskoðun orkuverðs og annarra ákvæða orkusölusamningsins.

3. Endurskoðun reglna um framleiðslugjald ÍSAL í þeim tilgangi að gera ákvæðin skýrari og tryggari og draga úr hættu á deilum um skattgreiðslur.
4. Möguleika á stækkun álversins og m.a. heimild fyrir Alusuisse til að selja hlutabréf í ÍSAL.

Með undirritun þriðja viðauka við aðalsamninginn og öðrum þeim samningum, sem undirritaðir voru 5. nóvember 1984 og lagðir fyrir Alþingi (sbr. lög nr. 104 30. nóvember 1984), voru fyrstgreindu atriðin tvö leidd til lykta.

Í framhaldi af staðfestingu þriðja viðaukans var hafist handa um þriðja meginatriði viðræðnanna við Alusuisse, þ.e. endurskoðun reglna um framleiðslugjald ÍSAL. Að því máli störfuðu sérstakar undirnefndir samninganefnda aðilanna sem sérfræðinganefndir í skattamálum. Í íslensku undirnefndinni voru:

Garðar Ingvarsson, hagfræðingur, ritari samninganefndar um stóriðju, formaður,
 Stefán Svavarsson, lögg. endurskoðandi,
 Árni Kolbeinsson, ráðuneytisstjóri,
 Hjörtur Torfason, hrl., og
 Halldór J. Kristjánsson, deildarlögfræðingur í iðnaðarráðuneytinu.

Enn fremur naut nefndin sérfræðiaðstoðar frá breska endurskoðunarfyrtækinu Coopers & Lybrand og íslensku samstarfsfyrtæki þess Endurskoðunarmiðstöðinni hf. — N. Manscher. Viðræður nefndanna stóðu fram í júlí 1985 og leiddu til samkomulags um meginatriði endurskoðunarinnar, sem áður var getið og undirritað var 18. júlí 1985.

Í samræmi við ákvæði samkomulagsins var síðan unnið að gerð endanlegs texta að formlegum samningi, þar sem efni þess yrði fellt inn í gildandi aðalsamning. Af hálfu ríkisstjórnarinnar hafa þrír lögfræðingar, þeir Hjörtur Torfason, hrl., Eiríkur Tómasson, hrl., og Halldór J. Kristjánsson, deildarlögfræðingur, unnið að því verki í sameiningu, ásamt Garðari Ingvarssyni og öðrum fulltrúum úr skattanefndinni.

Samkomulag náðist um endanlegan texta hinn 11. nóvember 1985 og var viðaukinn undirritaður af Albert Guðmundssyni, iðnaðarráðherra, og dr. Dietrich Ernst, framkvæmdastjóra Alusuisse, í Reykjavík þann dag.

Í viðræðum aðilanna var í upphafi fjallað um helstu kosti, sem almennt kæmu til greina varðandi skipan skattlagningar á fyrirtæki eins og ÍSAL, og um bókhaldsaðferðir, markaðsaðstæður og annað, sem líta þyrfti til. Voru meðal annars athugaðir möguleikar á að breyta núverandi skattkerfi með eftirfarandi hætti:

- a. Með því að leggja aukna áherslu á skattgreiðslur án tillits til nettóhagnaðar, t. d. að taka upp hreinan veltuskatt (sem hlutfall af brúttótekjum eða reksturskostnaði) eða hækkað gjald af framleiðslumagni. Með þeirri aðferð væri sneitt hjá ágreiningi um afkomu og hún mundi tryggja fastar skattgreiðslur í lélegu árferði, en hins vegar ekki veita verulega aukningu á skatttekjum í góðum árum. Eru þannig líkur til, að heildarskatttekjur yrðu lægri en ella þegar til lengri tíma er litið. Frá sjónarmiði skattgreiðandans hefur hún þann meginókost, að hann þarf að snara út skattgreiðslum í slæmu árferði, þegar hann þarf á öllu sínu að halda, en sleppur við auknar skattgreiðslur þegar hann hefur ráð á þeim.
- b. Með því að hverfa í auknum mæli að sköttun á nettóhagnaði, en með nýjum eða breyttum aðferðum, svo sem með því að taka upp svonefnda heildarsköttun (unitary tax system), þar sem skattskyldar tekjur einstakra dótturfyrirtækja eða starfsdeilda fjölþjóðafyrirtækis eða stórfyrirtækis eins og Alusuisse eru ákvarðaðar sem hlutfall af heildarhagnaði fyrirtækisins, er svarar til hlutfallsins milli veltu þeirrar starfsdeildar af heildarveltu fyrirtækisins. Þessi aðferð hefur meðal annars verið reynd í nokkrum ríkjum Bandaríkjanna, en er umdeild og óvíst um frekari útbreiðslu hennar. Meðal kosta hennar er, að hún dregur úr vandamálum við mat á verðlagningu í skiptum milli

skyldra aðila (transfer pricing), en meðal ókostanna er það, að horft er fram hjá sérstöðu af ýmsu tagi bæði hjá starfsdeildinni og því ríki, þar sem hún er starfandi. T.d. kann deildin að búa við háan eða lágan stofnkostnað, og ríki, þar sem náttúruleg atvinnuskilyrði eru hagstæð, kann að fá óeðlilega lágar skatttekjur í sinn hlut. Auk þess þarf helst að vera unnt að ná víðtækri samstöðu milli þjóða um skattlagningu af þessu tagi, ef hún á að takast.

c. Með því að taka upp gildandi skattakerfi á Íslandi.

Í umræðum kom fljótt í ljós, að ekki væru tók á að fara fyrstnefndu leiðina svo viðunandi væri. Töldu forsvarsmenn Alusuisse útilokað að leggja aukna fastaskatta á ÍSAL í teljandi mæli, meðal annars með tilliti til þess erfiða árferðis, sem væri í áliðnaðinum. Yrði sjónarmiðið fremur að vera á þá leið, að fyrirtækið greiddi skatta í hlutfalli við afkomu á hverjum tíma. Einnig er þess að gæta, að veltuskattar í nágrannalöndunum eru yfirleitt lægri en það lágmarksgjald, sem ÍSAL greiðir nú þegar.

Enn fremur kom í ljós, að ekki yrðu tók á að fella ÍSAL undir íslensk skattalög, eins og ástatt væri, og ýmsir erfiðleikar samfara þeirri ráðstöfun. Á hinn bóginn kæmi til greina að taka aukið tillit til reglna íslenskra skattalaga.

Að athuguðu máli varð niðurstaðan sú, að rétt væri að beina endurskoðuninni í þá átt að endurbæta núverandi skattkerfi ÍSAL með áherslu á að tryggja eðlilega skatta af hagnaði hjá fyrirtækinu á hverjum tíma. Í samræmi við þetta voru teknar upp viðræður um nýjar reglur varðandi skattmat á afurðum og hráefniskostnaði fyrirtækisins, er væru lykll til að slíkum endurbótum, og um nýjan skattstiga á nettótekjur. Jafnframt var fjallað um fyrningarreglur, eiginfjárstöðu og endurmatsreglur, eins og fram kemur í greinargerð þessari.

Með samningi þeim, sem nú liggur fyrir, er lagður grundvöllur að traustri framkvæmd á skattamálum ÍSAL vegna núverandi álbræðslu og teknar upp nýjar reglur í því skyni, er verða munu til mikillar einföldunar og sparnaðar á fyrirhöfn og kostnaði við skattheimtu gagnvart fyrirtækinu. Jafnframt munu þær draga stórlega úr líkum á deilum eins og þeim sem orðið hafa á liðnum árum.

Með samningnum er enn fremur lokið lausn þeirra mála, sem á dagskrá hafa verið varðandi núverandi álbræðslu í Straumsvík samkvæmt bráðabirgðasamningnum frá 1983. Umræðum um stækkun álversins verður haldið áfram, en ekki er tímabært að fjalla nánar um stöðu þeirra nú.

2. Um ákvæði fjórða viðauka við aðalsamninginn.

Hinn nýi fjórði viðauki við aðalsamninginn kemur í kjölfar hins þriðja viðauka, sem undirritaður var og staðfestur í nóvember 1984. Hann er í sama formi og fyrri viðaukar og felur í sér nánar tilgreindar breytingar á gildandi ákvæðum aðalsamningsins um framleiðslugjald af starfsemi álbræðslunnar. Þau ákvæði eru öll í VI. kafla aðalsamningsins, nánar tiltekið í 25.–29. grein, sem fjalla um núverandi framleiðslugjald, og 30. gr., sem fjallar um endurskoðun framleiðslugjaldsins við framlengingu samninga eftir 25 og 35 starfsár (1994 og 2004). Ákvæði 25.–29. gr. sættu verulegum breytingum með öðrum viðauka 1975 og voru þá umorðuð í heild, en ákvæði 30. gr. eru að mestu óbreytt frá 1966.

Í 31. gr. aðalsamningsins er fjallað um aðra skatta, er ÍSAL greiðir, en í 32. gr. eru ákvæði varðandi tvísköttun gagnvart Alusuisse og í 33. gr. eru almenn ákvæði um gjaldskyldu á grundvelli aðalsamningsins. Ekki var þörf á að breyta þessum greinum vegna endurskoðunar framleiðslugjaldsins, að frátalinni lítills háttar orðalagsbreytingu í 33. gr. Breytingarnar eru fyrst og fremst í 25.–27. gr., þar sem fjallað er um grundvöll núverandi framleiðslugjalds, og að nokkru leyti í 29. gr., sem fjallar um greiðslu- og uppgjörshætti. Hins vegar eru ákvæði í 30. gr., um endurskoðun framleiðslugjaldsins að liðnum upphaflegum samningstíma, efnislega óbreytt.

Þær textabreytingar á aðalsamningi, sem um er að ræða samkvæmt niðurstöðum viðræðnanna við Alusuisse, eru settar fram í 2. gr. fjórða viðauka. Í 3. gr. viðaukans er síðan staðfest, að Alusuisse hafi lagt fram jafnvirði USD 40 milljóna til fjármögnunar ÍSAL, eins og um var samið í viðræðunum, og er það meðal forsendna þess að nýjar fyrningarreglur voru samþykktar. Var gengið frá þessari eiginfjárukningu miðað við 1. október 1985 og hún framkvæmd með greiðslu og yfirtöku á útstandandi lánum hjá ÍSAL.

Um formsatriði varðandi samningsgerðina er svo fjallað í 1. gr. viðaukans, þar sem rætt er um skilgreiningar, og í 4. gr., þar sem rætt er um gildistöku viðaukans, en hún er háð staðfestingu hans á Alþingi, eins og leitað er eftir með frumvarpi þessu.

Um þau ákvæði aðalsamningsins, sem breytt er með 2. gr. fjórða viðauka, er rétt að taka fram eftirfarandi:

- a. Ákvæði um grundvöll og umfang framleiðslugjaldsins eru í 25. gr. aðalsamningsins. Segir í málsg. 25.01, eins og verið hefur, að um sé að ræða eitt framleiðslugjald í stað annarra skatta samkvæmt íslenskum lögum. Verði gjaldið sumpart miðað við magn af framleiddu áli, en sumpart við árlegan nettóhagnað hjá ÍSAL.

Hinum nýju skattareglum, sem um hefur verið samið, er ætlað að gilda frá og með 1. janúar 1985, og í málsg. 25.02 er þess getið, hvornig framleiðslugjaldið var fyrir þann tíma. Felst ekki annað í þeirri málsgrein en tilvísun til eldri ákvæða.

- b. Í málsg. 25.03 er kveðið á um fjárhæð framleiðslugjaldsins miðað við magn frá og með þessum tíma, og er hún USD 20,00 á tonn, sem verður grunntaxti gjaldsins eins og verið hefur. Jafnframt er því slegið föstu, að framleiðslugjald samkvæmt grunntaxta af útskipuðu áli á tilteknu almanaksári skuli vera lágmarksframleiðslugjald vegna þess almanaksárs, en samsvarandi ákvæði var áður í a-lið málsg. 27.01.
- c. Í málsg. 25.04 er síðan mælt fyrir um framleiðslugjald af nettóhagnaði ÍSAL fyrir hvert almanaksár. Er gjaldið reiknað sem hundradshluti af nettóhagnaði umreiknuðum í Bandaríkjadollara eftir meðalgengi ársins (þ.e. meðaltalinu af því mánaðargengi, sem farið hefur verið eftir við færslu tekna og gjalda), samkvæmt eftirfarandi skattstiga:

Hagnaður	0	—	6,25 milljón USD	.....	35%
Hagnaður	6,25	—	12,50 milljón USD	.....	40%
Hagnaður	12,50	—	18,75 milljón USD	.....	45%
Hagnaður	18,75	—	25,00 milljón USD	.....	50%
Hagnaður	umfram		25,00 milljón USD	.....	55%

Framleiðslugjaldið af hagnaði er til viðbótar magngjaldinu með þeim hætti, að það greiðist að því leyti sem það er umfram lágmarksframleiðslugjald fyrir viðkomandi almanaksár. Hið síðarnefnda er þannig til frádráttar þeirri gjaldfjárhæð, sem reiknast eftir árið samkvæmt ofangreindum skattstiga, og sú fjárhæð eða lágmarksgjaldið, hvort sem hærra er, takmarkar endanlega fjárhæð framleiðslugjaldsins upp á við. Samsvarandi ákvæði um þetta síðastnefnda var áður í málsg. 27.02.

- d. Önnur ákvæði 25. gr. eru sama efnis og verið hefur, þannig að ákvæðin í síðari málslið 25.03 og í málsg. 25.04 eru sameinuð í nýrri málsg. 25.05, en fyrrverandi málsg. 25.05 verður 25.06 og helst óbreytt. Þessi ákvæði vísa til reglna 30. gr. um endurskoðun gjaldsins eftir upphaflegan samningstíma.
- e. Í 26. gr. verða ákvæðin um það heimsmarkaðsverð á áli, sem við á að styðjast í sambandi við framleiðslugjaldið. Koma þau í stað fyrri ákvæða um heimsmarkaðsverð í málsg. 26.02, og verður unnt að byggja á þeim á sama hátt við útreikning á vörugjaldi í Straumsvíkurböfn, þegar ÍSAL telst hafa lokið greiðslu á stofnkostnaði hafnarinnar (eftir 1. ágúst 1994). Á það ber að minna, að upphafleg grunnákvæði um heimsmarkaðsverð í 26. gr. urðu óvirk í nóvember 1984, þegar ALCAN hætti að birta listaverð sitt

fyrir Evrópumarkað, er áður var haft til viðmiðunar. Hefðu aðilar því þurft að taka upp viðræður um nýtt heimsmarkaðsverð skv. málsgr. 26.02, jafnvel þótt engin önnur endurskoðun hefði komið til.

Hið nýja heimsmarkaðsverð er sett fram í Bandaríkjacentum á pund af áli, eins og áður var, og styðst við ferna viðmiðun, þ.e. skráð verð í viðskiptum á London Metals Exchange (LME); skráð viðskipti um ál í Bandaríkjunum, samkvæmt birtingu í tímaritinu Metals Week U.S.A. (MW); verð samkvæmt alþjóðlegri verðvísitölu Pechiney, sem birt er í Metal Bulletin (PIP); og söluverð í viðskiptum Alusuisse við óháða aðila (ASIP). Eru hin tvö fyrrnefndu leiðbeinandi um verð á opnum markaði austanhafs og vestan, en hin síðarnefndu eru framleiðendaverð. Útreikning á heimsmarkaðsverði samkvæmt þessum verðtilgreiningum á að framkvæma ársfjórðungslega fyrir undanfarandi ársfjórðung.

Í málsgr. 26.02 er mælt fyrir um sannpröfun á ASIP-verðinu, með svipuðum hætti og í málsgr. 14.03 í rafmagnssamningnum, og í málsgr. 26.03–26.04 eru ákvæði um hversu með skuli fara ef eitthvað brestur á þær upplýsingar, sem á þarf að halda við útreikninginn um hina ýmsu þætti heimsmarkaðsverðsins. Getur svo farið, ef bresturinn er alvarlegur, að ríkisstjórnin og Alusuisse þurfi að semja um nýjan eða breyttan viðmiðunargrundvöll og leggja ágreining um hann í úrskurð, ef samningar takast ekki. Eru ákvæðin um þetta hliðstæð fyrri ákvæðum í niðurlagi málsgr. 26.02 um brest á gildi hins fyrra heimsmarkaðsverðs frá ALCAN.

Ljóst er að með notkun ofangreindra verðtilgreininga fæst traust og hagkvæm viðmiðun við mat á verði áls frá Straumsvík með tilliti til framleiðslugjalds, miðað við þær aðstæður sem ríkt hafa í áliðnaði um nokkurt skeið. Hitt er og ljóst, að breyting getur orðið á aðstæðum, og með tilliti til þess er svo um samið að ákvæði málsgr. 26.01 um heimsmarkaðsverðið geti sætt endurskoðun á 5 ára fresti, samkvæmt hinni nýju málsgr. 27.07.

- f. Í 27. gr. verða ákvæði um nettóhagnað ÍSAL og útreikning á honum með tilliti til framleiðslugjalds, og er hún umskrifuð í heild. Verður málsgr. 27.01 að uppistöðu til eins og gildandi grundvallarákvæði í málsgr. 27.03, en hinar eldri málsgr. 27.01–27.02 falla brott vegna nýrra ákvæða 25. gr. Síðan bætast við fjórar nýjar málsgreinar, þar sem fjallað er um hinar nýju reglur varðandi fyrningu eigna (27.02), ákvörðun súralsverðs (27.03), ákvörðun rafskautaverðs (27.04) og verð á áli (27.05, sbr. málsgr. 26.01). Í málsgr. 27.07 koma svo ákvæðin um endurskoðun á efni þessara málsgreina á 5 ára fresti, en málsgr. 27.06 er til skýringar um gengisatriði.
- g. Inngangskafli málsgr. 27.01 er óbreyttur frá því sem verið hefur síðan 1975 í málsgr. 27.03 (og þar áður í málsgr. 27.04), en þar er sett fram hin almenna regla um að útreikning á nettóhagnaði ÍSAL beri að grundvalla á viðurkenndum bókhaldsreglum, sem eiga við um iðnaðarfyrirtæki á borð við ÍSAL, og samkvæmt hlutlægum mælikvarða á viðskiptaháttum milli óskyldra aðila. Hinar nýju reglur um ákvörðun á álverði og hráefniskostnaði með tilliti til framleiðslugjalds eru ekki ætlaðar til að breyta þessari grundvallarreglu, heldur öllu fremur til að ná þeim markmiðum, sem í henni felast, og þannig til nánari framkvæmdar á henni. Kemur þetta meðal annars fram í málsgr. 27.07, þar sem áskilið er að nýjar eða breyttar reglur um þessi efni, sem til koma við endurskoðun samkvæmt þeirri málsgrein, þurfi að vera í samræmi við grundvallarregluna. Á hinn bóginn er það ekki ætlunin, að hin almenna regla verði tilefni til kröfu um endurskoðun hinna sérstöku viðmiðunarreglna oftar en á þeim 5 ára fresti, sem um ræðir í málsgr. 27.07, nema um annað yrði samið milli aðila, heldur gildi sérreglurnar í öllum tilvikum þess á milli.

- h. Af staflíðum í málsg. 27.01 eru b-liður (um tæknigjöld og sölulaun) og c-liður (um fjármagnskostnað) óbreyttir. Svo er einnig varðandi g-lið um framlög í varasjóð (sem áður var d-liður), nema hvað inn er þar skotið nýrri setningu þess efnis, að ÍSAL verði skylt að endurmeta framlögin í varasjóðinn frá ári til árs, eftir að þau eru í hann komin, eftir sömu reglum og félagið noti við endurmat á bókfærðum eignum skv. málsg. 27.02 (þ.e. með viðmiðun við Bandaríkjadollar eða svissneskan franka).

A-liður um fyrningar er hins vegar breyttur vegna hinna nýju reglna um það efni, sem gilda eiga frá 1. janúar 1985. Eru þær settar fram í heild í málsg. 27.02 og látið nægja í a-lið að vísa þangað. Einnig þótti óþarft að vísa til eldri reglna um fyrningu, sem gilda til og með 31. desember 1984 eins og þær voru samkvæmt fyrri samningsákvæðum. Staflíðir d, e og f eru svo nýir, og er þar á sama hátt tekin upp tilvísun til nýrra reglna um súralsverð, rafskautaverð og álverð í hlutaðeigandi málsgreinum.

- i. Í málsg. 27.02 (a), (b) og (c) eru settar fram nýjar reglur um fyrningu hjá ÍSAL, og tekur hún til fastafjármuna fyrirtækisins. Í a-lið er mælt fyrir um fyrningu allra núverandi fastafjármuna, þ.e. venjulegs verksmiðjubúnaðar, sem fyrna átti á 15 árum frá gangsetningartíma hinna ýmsu áfanga bræðslunnar, og mengunarvarnabúnaðar, sem fyrna skyldi á 8 árum frá uppsetningartíma. Í stað þeirrar fyrningar, sem eftir var samkvæmt þessum reglum og tilheyrandi reglum um fyrningu á eignfærðum gengistöpum hjá félaginu, skal nú fyrna afgangsverðmæti fjármunanna á næstu 10 árum, út frá núverandi raunvirði þeirra, sem metið er til fjár eins og fram er tekið í a-lið. Hinn nýi fyrningartími er lengri en það sem eftir var af fyrri tíma (varðandi annað en gengistöpp), og verður árleg fyrning því lægri næstu ár, en hærri þegar frá líður.

Fyrningarstofninn er og hærri en áður var, aðallega vegna þess að endurmat eigna hjá ÍSAL vegna verðlagsbreytinga var áður einskorðað við afleiðingar gengistaps á skuldum og tók ekki tillit til hækkunar á verðmæti þeirra eigna, sem fjármagnaðar voru með hlutafé. Þessi eldri tilhögun er gagnstæð því, sem nú gildir almennt hér á landi, einkum eftir tilkomu nýrra tekjuskattslaga árið 1978. Var samþykkt að bæta úr því með því að taka upp almenna reglu um endurmat allra fastafjármuna, eins og um getur hér á eftir. Þeirri ráðstöfun fylgir sú mikilvæga breyting, að gengistap á skuldum hefur ekki lengur áhrif á fyrningu hjá ÍSAL, heldur fer hún eingöngu eftir endurmati fastafjármunanna sjálfra.

Í b-lið málsg. 27.02 eru settar reglur um fyrningu á nýjum fastafjármunum, en um hana voru ekki bein ákvæði í fyrri samningi. Er þar settur mismunandi fyrningartími eftir tegundum eigna, hinn sami og nú gildir samkvæmt íslenskum skattalögum. Þessar reglur b-liðar verður heimilt að endurskoða á 5 ára fresti skv. málsg. 27.07.

Í c-lið er síðan gengisákvæði um fyrningar, þar sem mælt er um að þær skuli fara eftir meðalgengi hinnar erlendu myntar, sem fyrning er miðuð við, eins og fyrning væri færð til gjalda mánaðarlega. Er þetta eðlileg tilhögun.

- j. Í staflíðum d, e og f eru settar nýjar reglur um endurmat á eignum ÍSAL með tilliti til verðlagsbreytinga. Um þetta voru ekki bein ákvæði í fyrri samningum, önnur en hin almenna regla um viðurkenndar bókhaldsreglur. Kom það ekki að sök í sambandi við veltufjármuni, en hins vegar var eignfærsla fastafjármuna í öðru fari en almennt er orðið hér á landi, eins og fyrr var á minnst. Var talið rétt að taka upp ákvæði, er heimila ÍSAL að endurmeta alla fastafjármuni eins og um ræðir í d-lið og fara í því efni eftir viðmiðun við erlenda mynt (svissneskan franka eða Bandaríkjadollar) í stað þess að styðjast við verðlagsvísitölu. Má ætla að félagið noti aðallega svissneskan franka, a.m.k. fyrst um sinn, meðal annars þar sem fjármögnun þess er meira í þeirri mynt og sala beinist að miklu leyti á Evrópumarkað. Sömu eign verður ávallt að meta eftir sömu mynt, eins og fram kemur í d-lið.

Ákvæði e-liðs um endurmat skulda og veltufjármuna eru í samræmi við það, sem tíðkast hefur hjá ÍSAL, og við stöðu þess sem útflutningsfyrirtækis með erlend hráefni.

Í f-lið kemur fram, að endurmetnar fjárhæðir færast í endurmatsreikning, er sé hluti af eigin fé ÍSAL, og hefur endurmat ekki áhrif á færslur í rekstrarreikningi nema að því leyti sem fyrning samkvæmt a- og b-lið er undir því komin. Gengistöp vegna skulda færast þannig ekki í rekstrarreikning, heldur í endurmatsreikning eingöngu, svo sem fyrr var getið.

- k. Í málsgr. 27.03 er sett fram hin nýja regla um kostnað af súrálkaupum með tilliti til framleiðslugjalds, sem verið hefur eitt vandasamasta viðfangsefnið við mat á tekjum ÍSAL undanfarin ár. Er nú fengin föst viðmiðun um þetta til næstu 5 ára, þannig að súrál við hafnarbakka í Straumsvík kosti 12,50% af verði sömu þyngdar í álhleifum komnum á land í Rotterdam.

Vegna samninga um viðmiðunarverð á súráli til skatts var aflað upplýsinga um verð í viðskiptum óháðra aðila, auk þess sem viðamiklar upplýsingar um súrálviðskipti lágu fyrir vegna endurskoðunar á ársreikningum ÍSAL fyrir árin 1980 til 1984 og vegna undirbúnings undir störf dómnefndanna er störfuðu á grundvelli bráðabirgðasamningsins við lausn á deilu um skattgreiðslur ÍSAL árin 1976—1980. Fram kom að algeng verðlagning á súráli að undanförunu í sölusamningum milli óskyldra aðila til lengri tíma var á bilinu 1:7.5 til 1:8.5. Samningar tókust um að miða verð á súráli til ÍSAL vegna skatts við verðhlutfallið 1:8. Tekinn var sá kostur að miða við cif-verð á súráli til að komast hjá deilum um flutningskostnað og aðra kostnaðarþætti á verði súrals til ÍSAL.

- l. Í málsgr. 27.04 er á sama hátt sett fram hin nýja regla um mat á kostnaði af rafskautum til ÍSAL. Ekki voru tök á að semja þar um jafnákveðna viðmiðun og varðandi súrálið, meðal annars af því að rafskaut eru ekki markaðsvara í sama mæli og súrál. Er því eðlilegt að líta til kostnaðarverðs ekki síður en markaðsverðs, þegar meta skal gildi rafskauta í viðskiptum milli óháðra aðila. Hins vegar varð ljóst, að sala á rafskautum til þriðja aðila frá rafskautaverksmiðjum Alusuisse er orðin mikilvægur þáttur í starfsemi þessara verksmiðja, þannig að marktækt væri og hagfelld að styðjast við verð til þessara aðila sem hámark þess verðs, er setja megi upp gagnvart ÍSAL. Eru reglur málsgr. 27.02 á þessu byggðar, eins og fram kemur í a-lið hennar, og í liðum b og c eru nánari ákvæði um samanburð milli verðsins til ÍSAL og hinna þriðju aðila.
- m. Í málsgr. 27.05 er mælt svo um að nota skuli hið umsamda heimsmarkaðsverð samkvæmt 26. gr. til að ákvarða söluverð á því áli, sem Alusuisse eða dótturfyrirtæki þess fá frá ÍSAL í kaupum eða vöruskiptum, með tilliti til framleiðslugjalds. Er þannig leyst úr vandasömu viðfangsefni, sem jafnframt skiptir miklu máli um afkomu ÍSAL, þar sem salan til Alusuisse er stærsti einstaki liðurinn í rekstrarreikningi fyrirtækisins. Eins og fram kemur í málsgreininni verða brúttótekjur af sölnunni reiknaðar eftir heimsmarkaðsverði á afhendingartíma. Ber að leiðrétta verðið með tilliti til uppbóta eða afslátta á grundvelli málmgæða eða lögunar, þar sem tilefni er til slíks, og er ekki ástæða til að ætla að það úrlausnarefni sé verulegum vandkvæðum bundið. Sömuleiðis ber að taka tillit til þess, ef ÍSAL fær herra verð en ella við sölu til fjarlæggra staða.
- n. Í málsgr. 27.07 eru síðan ákvæði um reglubundna endurskoðun á ákvæðum málsgreina 26.01 um heimsmarkaðsverð, 27.03 um súrál, 27.04 um rafskaut og 27.05 um álverð, svo og málsgreinar 27.02 (b) um fyrningu, þ.e. á 5 ára fresti frá 31. desember 1984 að telja. Er hvorum aðila um sig heimilt að krefjast þessarar endurskoðunar, ef breyting verður á aðstæðum, er hafi teljandi áhrif á hinar efnahagslegu forsendur, er liggja til grundvallar þessum ákvæðum. Er til þess ætlast að aðilarnir reyni að ná samkomulagi um breytt samningsákvæði í ljósi þeirrar breytingar á aðstæðum, sem um er að ræða, en takist það ekki, verði ágreiningur aðilanna lagður í úrskurð með hliðstæðum hætti og annar ágreiningur samkvæmt aðalsamningnum. Ætla verður, að breytingar á ákvæðum

málsgr. 27.03—27.05 mundu yfirleitt beinast að því að finna ný eða breytt viðmiðunarverð, en væntanlega gæti niðurstaðan einnig orðið í þá átt að hverfa frá beinu viðmiðunarverði, ef hinar breyttu aðstæður gæfu tilefni til slíks.

Málsgr. 27.07 er í svipuðu formi og 28. gr. rafmagnssamningsins milli Landsvirkjunar og ÍSAL, þar sem fjallað er um endurskoðun raforkuverðs. Hins vegar er nokkur efnismunur á greinunum, þar sem viðfangsefni þeirra eru ekki hin sömu að öllu leyti. Tilgangur málsgr. 27.07 er að tryggja sem eðlilegast skattmat á hagnaði ÍSAL, og það álitaefti, hvort verið sé að halla á annan aðilann fremur en hinn, á ekki við á sama hátt og við ákvörðun orkuverðs.

- o. Engar breytingar verða á 28. gr. aðalsamningsins í sambandi við þá endurskoðun á framleiðslugjaldinu, sem fram hefur farið samkvæmt fjórða viðauka. Sú grein kveður einungis á um það, hvenær birgðasöfnun áls hjá ÍSAL nái því marki, að ástæða sé til að leggja gjald á umframbirgðir eins og álinu hefði þegar verið skipað út.
- p. Í 29. grein aðalsamningsins verða ákvæði um greiðslu og uppgjör framleiðslugjaldsins, eins og verið hefur. Er hún nú umskrifuð í heild vegna þeirra formbreytinga um álagningu skattsins, sem fylgja hinum nýju ákvæðum í 25. gr., en beinar efnisbreytingar á henni eru mjög takmarkaðar.

Í málsgr. 29.01 og 29.02 er þannig aðeins um að ræða minni háttar orðalagsbreytingar. Á málsgr. 29.03 eru breytingarnar viðtækari, en eru þó fyrst og fremst til komnar fyrir þá sök, að ekki er lengur nauðsynlegt að láta ÍSAL skila sérstöku yfirliti um framleiðslugjald af útskipuðu áli annars vegar (áður svo skv. málsgr. 29.03, fyrir 1. febrúar) og síðan tekjuframtali samkvæmt endurreikningsskýrslu hins vegar (áður svo skv. málsgr. 29.05, eins og henni var breytt árið 1984, fyrir 1. júní, en þar áður voru samsvarandi ákvæði í málsgr. 29.06—29.07), heldur er unnt að sameina þessi gögn í einni framleiðsluskýrslu, þar sem fram kemur í senn yfirlit um framleiðslumagn og útskipun á undanfarandi ári og framleiðslugjald samkvæmt því, og skýrsla um nettóhagnað ÍSAL ásamt útreikningi á framleiðslugjaldi af honum. Jafnframt verður óþarft að senda ríkisstjórninni ársreikninga ÍSAL sérstaklega á undan framleiðslugjaldsskýrslunni, eins og áður var skv. málsgr. 29.04.

Hin fyrri ákvæði um þetta efni (málsgr. 29.03 og 29.04, fyrri málsliður 29.05 og fyrri málsliður 29.07) hafa því verið tekin saman og efni þeirra sett fram í einu lagi í málsgr. 29.03, eins og það á nú við. Samkvæmt henni á ÍSAL að leggja fram eina tæmandi framleiðslugjaldsskýrslu með upplýsingum um framleiðslu og hagnað ekki síðar en hinn 1. júní næsta árs á eftir árinu, sem skattur er goldinn fyrir, og sá 1. júní er jafnframt gjalddagi framleiðslugjalds af nettóhagnaði ársins.

Í málsgr. 29.04 koma síðan óbreytt ákvæði um að Aluisse hafi byrðina af að sanna nettóhagnað ÍSAL fyrir viðkomandi ár (áður í síðari málslið 29.05), og í málsgr. 29.05 eru óbreytt ákvæði um endurskoðun af hálfu ríkisstjórnarinnar (áður í málsgr. 29.06). Í málsgr. 29.06 koma svo ákvæðin um hvenær endurskoðun skuli lokið (áður í síðari málsliðum 29.07), og verður nú miðað við 1. október sama árs (þ.e. næsta árs á eftir árinu, sem skattur er goldinn fyrir) í stað 1. september áður.

- q. Í málsgr. 29.07 eru óbreytt ákvæði um greiðslu framleiðslugjalds í bandaríkjadollurum (áður 29.08), og í málsgr. 29.08 eru ákvæðin um skattinneign ÍSAL (áður málsgr. 29.09). eru hin síðarnefndu óbreytt að öðru en því, að fjárhæð skattinneignarinnar er nú sett fram eins og hún varð hinn 30. nóvember 1984, þegar þriðji viðauki aðalsamningsins gekk í gildi og lækkun hennar samkvæmt sáttargerðarsamningi kom til framkvæmda. Jafnframt er bætt inn nýjum málslið þess efnis, að eftir 1. janúar 1985 skuli ekki nota nema helming af framleiðslugjaldi umfram lágmarksgjald til skuldajafnaðar við skattinneignina, eins og nú hefur verið um samið. Skuldajöfnuð skal nú miða

- við 1. júní, með tilliti til hinnar umsömdu breytingar og til þess, að 1. febrúar verður ekki lengur sérstakur framtalsdagur í sambandi við framleiðslugjaldið.
- r. Í fjórða viðauka eru loks ákvæði um nokkrar orðalagsbreytingar í 30. og 33. gr., þar sem tilvísanir í greinunum og orðalag í málsg. 30.11 eru færð til samræmis við hina nýju skipan á framleiðslugjaldinu. Efnislega eru ákvæði 30. gr. hins vegar óbreytt. Er rétt að taka fram að endurskoðun samkvæmt þeim ákvæðum þarf ekki að hafa áhrif á endurskoðun samkvæmt málsg. 27.07, né heldur hið gagnstæða, þar sem sú málsgrein fjallar um ákvörðun á nettóhagnaði, en ekki um framleiðslugjaldið sjálft.

3. Um áhrif 4. viðauka á arðsemi, hagnað og skattgreiðslur ÍSAL.

Vandasamt er að meta áhrif endurskoðunar aðalsamningsins á arðsemi, hagnað eða skattgreiðslur ÍSAL. Eigi að síður er ljóst, að ýmis ákvæði hins nýgerða samnings munu hafa áhrif á arðsemi og hagnað fyrirtækisins og þar með skattgreiðslur þess, þó svo að önnur atriði, svo sem rekstrarumhverfi fyrirtækisins, markaðsástand, þróun helstu kostnaðarliða og því um líkt, ráði þar úrslitum.

Þegar tillit er tekið til allra atriða hins nýgerða samnings er óhætt að fullyrða, að áhrif samningsins á rekstur fyrirtækisins verði þau að arðsemi fyrirtækisins muni aukast og þar með líkindin á hagnaði af rekstri. Um skattgreiðslur má fullyrða að þær verða aldrei minni en verið hefur, en líkindi eru til þess að þær muni aukast í framtíðinni umfram það sem verið hefði, þegar jafnvægi kemst á álmörkuðum í heiminum.

Í sjálfu sér ættu hin nýju ákvæði varðandi útreikninga á söluverði á áli og verðlagningu á rafskautum og súráli ekki að hafa áhrif á arðsemi fyrirtækisins, því hér er um það að ræða að aðilar hafa komið sér saman um þrengri skilgreiningu á verðlagningu í viðskiptum á milli óháðra aðila. Þó er ekki óeðlilegt að álykta, að með ákvæðunum um endurskoðun á viðmiðunarstærðum á 5 ára fresti og því, að samið hefur verið um þessar viðmiðanir við íslensk stjórnvöld, þá sé líklegt að í heild muni hin nýju ákvæði hafa áhrif til aukinnar arðsemi. Um einstök tilvik má benda á eftirfarandi:

Að því er varðar tekjur af sölu á áli til Alusuisse og dótturfyrirtækja þess verður nú tekjufært á verði sem er samsett bæði af frjálsum, opinberum markaðsverðum í Bandaríkjunum og annars staðar, auk verða sem gefin eru upp og skráð af framleiðendum. Þessi breyting mun hafa í för með sér að reiknaðar sölutekjur verða óháðar innanfélagsverði hjá Alusuisse, en ein afleiðing verður væntanlega að fram kemur mismunur miðað við fyrri tíð, þannig að þegar verð á álmörkuðum fer hækkandi verða reiknaðar sölutekjur samkvæmt samningnum hærrí en ella hefði orðið, en dæmið snýst við þegar verðlag fer lækkandi á mörkuðum. Þetta byggist á því að slík reikniverð framleiðenda breytast yfirleitt síðar en verðin á hinum frjálsa markaði. Gerður hefur verið samanburður á sölutekjum samkvæmt hinni nýju formúlu og raunverulegum sölutekjum fyrir árin 1983 og 1984. Þar sýnir sig að fyrir árið 1983 hefðu komið út hærrí tekjur, en árið 1984 lægri, og er það í samræmi við markaðsþróunina, því álverð var á uppleið á árinu 1983 en fór lækkandi allt árið 1984. Nettóhækkun samkvæmt hinni nýju formúlu fyrir þessi tvö ár hefði orðið um 130 millj. kr. Varðandi verð á rafskautum verður ekki fullyrt, að reglurnar hafi í för með sér breytingu á arðsemi, þar sem þær leiða til svipaðrar niðurstöðu og verið hefur í rekstri ÍSAL undanfarin þrjú ár. Verðið frá Alusuisse til ÍSAL hefur staðist samanburð við rafskautaverð til þriðja aðila, og endurskoðendur ríkisstjórnarinnar hafa í auknum mæli tekið tillit til þeirra við mat á seilingarverði. Er það ein af ástæðunum til þess, að unnt þykir að hafa þau til viðmiðunar á næstunni. Um súrál má hins vegar ætla, að reglurnar auki arðsemi hjá ÍSAL. Með þeim er gerður beinn samningur um hagstætt vöruskiptahlutfall miðað við súrálviðskipti milli óháðra aðila með súrál, en um það er nánar fjallað annars staðar í greinargerðinni.

Breyttur fyrningargrunnur og aukið eigið fé.

Í hinum nýju samningum felast verulegar breytingar á reglum varðandi fyrningar á fastafjármunum ÍSAL, og eru þær aðlagðar þeim kjörum sem um íslensk fyrirtæki gilda. Að vísu verður uppfærsla á fastafjármunum ÍSAL ekki miðuð við vísitölu eins og hjá öðrum fyrirtækjum, heldur er uppfærsla á fjármunum miðuð við gengi, annaðhvort Bandaríkjadals eða svissneska frankans. Jafnframt er leiðrétt misræmi í mati á fastafjármunum sem myndast hefur á undanförunum árum vegna þeirrar aðferðar sem viðhöfð hefur verið um uppfærslu fastafjármunanna. Hækkun fyrningarstofnsins með tilliti til þessa nemur 25 millj. Bandaríkjadollara og er gerð með hliðsjón af sérstöku mati sem virt bandarískt fyrirtæki á þessu sviði, American Appraisal Inc., hefur framkvæmt, þannig að afskrifanlegir fastafjármunir ÍSAL eru nú taldir vera 89 millj. Bandaríkjadollara í stað andvirðis 64 millj. Bandaríkjadollara áður. Bókfært verðmæti fastafjármuna ÍSAL í reikningum fyrirtækisins er hins vegar hærra en þetta, eða 105 millj. Bandaríkjadollara, en sá mismunur verður ekki afskrifaður gagnvart skatti.

Gengistöp af lánum, sem áður komu til hækkunar fastafjármuna, verða nú ekki færð til frádráttar á rekstrarreikningi, heldur koma beint inn á gengismunarreikning, sem færður verður með eigin fé á efnahagsreikningi, þannig að sá frádráttur sem fyrirtækið gat nýtt sér með gengistöpum af háum erlendum lánum, án tillits til afskrifatíma fastafjármuna, mun hverfa af rekstrarreikningi. Fyrningar af nýrri fjárfestingu verða síðan í beinu samræmi við núgildandi fyrningarreglur í íslenskum skattalögum, sem er eðlileg ráðstöfun.

Þegar meta skal áhrif breyttra fyrningarreglna og hækkunar á mati fastafjármuna á arðsemi og skattgreiðslur fyrirtækisins verður erfitt um vik, vegna þess að þróun ytri skilyrða, árferði og afkomusveiflur í áliðnaði munu þar hafa úrslitaáhrif, en hér skal fullyrt að mæling á arðsemi og skattgreiðslur félagsins munu í framtíðinni verða meira í samræmi við það sem gerist um íslensk fyrirtæki.

Öðru máli gegnir aftur um áhrif þeirrar aukningar á eigin fé sem fram fer í tengslum við hina nýju samninga. Breyting skulda í eigið fé að jafngildi 40 millj. Bandaríkjadollara bætir verulega eiginfjárstöðu fyrirtækisins og hefur í för með sér mikinn vaxtasparnað í rekstri. Miðað við núverandi markaðsvexti í Bandaríkjunum er varlega áætlað að hinn beini sparnaður í vaxtagjöldum nemi um 4 millj. Bandaríkjadollara á ári sem afkoma fyrirtækisins batnar, og það mun að sjálfsögðu hafa áhrif á skattgreiðslur í meðalárferði.

Breytt ákvæði um varasjóð og endurgreiðslu skattinneignar.

Hin breyttu ákvæði um varasjóð og endurgreiðslu á skattinneign hafa ekki nein áhrif á arðsemi eða hagnað fyrirtækisins. Hins vegar koma til bein áhrif á skattgreiðslur. Annars vegar mun Alusuisse ávallt, þegar til greiðslu umfram lágmarksskatt kemur, greiða helminginn af viðbótargreiðslunni í reiðufé en aðeins helmingur reiknast á móti skattinneigninni. Þetta atriði er meðal annars hagstætt að því leyti að vextir af skattinneigninni eru með því besta sem gerist á markaðinum, þannig að ríkissjóði er hagur að því að fá greiðslur sem geta runnið til dæmis upp í önnur lán sem bera óhagkvæmari vexti. Sama máli gegnir um varasjóðinn. Fyrirtækið hefur að vísu fram til þessa dags ekki notfært sér þau ákvæði sem í samningum aðila hafa verið um varasjóðstillag, en ef þau verða notuð í framtíðinni mun það óskattlagða eigið fé fyrirtækisins sem þannig myndast verða verðtryggt með gengisviðmiðun, þannig að hinn óskattlagði hluti eigin fjáris mun ekki minnka með verðbólgu heldur haldast, og þar af leiðir að hærri skatttekjur munu fást ef þessi varasjóður verður leystur upp einhvern tíma í framtíðinni.

Breyttur skattstigi.

Ekki náðist samkomulag um hækkun lágmarksskatts. Aftur á móti er gerð veigamikil breyting á skattstiganum þar sem horfið er frá breytilegum tonnataxta miðað við álverð, þó með ákvæði um 35% lágmark og 55% hámark af hagnaði, en í staðinn tekin upp hrein hagnaðarviðmiðun um viðbótarframleiðslugjald umfram 20 USD lágmarksgjald.

Athugun sem gerð var á líklegum framleiðslugjaldstekjum miðað við hinn breytilega tonnataxta samkvæmt fyrri samningi sýndi að yfirleitt myndi viðbótargjaldið ákvarðast af ákvæðinu um lágmark 35% af hagnaði. Þessi niðurstaða byggðist í meginatriðum á tvennu: Annars vegar verðbólguþróun og breytingum á markaðsverði á áli og aðföngum áliðnaðar, hins vegar að tonnataxtinn sem um var samið hækkaði ekki í beinu hlutfalli af hækkun álverðs, heldur fór það hlutfall lækkandi niður í 60% af hækkun álverðs þegar það var orðið 70 sent á pund og þar fyrir ofan.

Með hinum nýju ákvæðum breytist lágmarksgjaldið ekki og skattstiginn byrjar í 35% af hagnaði en getur farið allt upp í 55% af hagnaði ef afkoma fyrirtækisins verður mjög góð á einhverju tilteknu ári. Í þessu sambandi er einnig rétt að benda á að fyrirtækið hefur ekki heimild til þess að færa tap á milli ára, eins og önnur fyrirtæki hér á landi.

Niðurstaðan af þessari breytingu á skattstiga er því sú að tekjur af framleiðslugjaldi geta ekki lækkað, en ef afkoma fyrirtækisins batnar með bata í áliðnaðinum, þá verða tekjur af framleiðslugjaldinu hærrí en verið hefði með hinu gamla tonnagjaldi. Þessa niðurstöðu má lesa af eftirfarandi samanburði, en við þennan útreikning hefur í báðum tilvikum verið gert ráð fyrir að fyrirtækið notfæri sér rétt til að leggja 20% af hagnaði í varasjóð. Með tilvísun til ofangreindra athugana eru skattgreiðslur samkvæmt núgildandi samningi miðaðar við 35% ákvæðin í samanburðinum.

Samanburður skattgreiðslna Íslenska álfélagsins hf. við mismunandi hagnað.

Hagnaður ¹⁾	Núgildandi samningur	Nýtt samkomulag
(Milljónir USD)	(Milljónir USD)	(Milljónir USD)
2,5	1,7	1,7
5,0	1,7	1,7
7,5	2,1	2,1
10,0	2,8	2,9
12,5	3,5	3,7
15,0	4,2	4,5
17,5	4,9	5,4
20,0	5,6	6,3
22,5	6,3	7,2
25,0	7,0	8,1
27,5	7,7	9,1
30,0	8,4	10,1

1) Miðað er við 85 000 tonna ársframleiðslu.